

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

ABRIL DE 1991 * Nº 171

En Joanet i es set missatges

*"Això era un rei que només tenia una fia.
Era molt desxondida;
i quan va ser casadora,
son pare va fer unes dictes
que es joves que tenguessen ganes de casar-se amb ella, se presentassen,
i es que li guanyaria a dir una mentida grossa, aquell s'hi casaria;
i tots es qui no li guanyassen,
dos criats los acompanyarien amb una verga de bou llarga,
i los pegarien fins que los arribassen".*

Vet-aquí els set missatges d'en Joanet.
A nosaltres ens toca, una vegada més, si volem,
decidir quin d'ells ha dit la mentida més grossa.

Embelliment

Les obres d'embelliment de Cala Millor han causat polèmica entre hotelers, comerciants i Ajuntament i això és una bona notícia, ja que si havien de passar desapercebudes no valia la pena gastar-s'hi més de 500 milions de pessetes.

Segons el nostre veure, i sempre a l'espera del resultat final, la zona costanera de Cala Millor hi haurà guanyat molt, tant a nivell d'actualitzar la infraestructura com de millorar la imatge per als visitants. El carrer Colom, a dir ver, era un reclam més que discutible per a una persona amb una mínima sensibilitat estètica: entre una circulació exagerada -autocars, cotxes, bicicletes, someres, tren...-, uns empedrats invadits per taules, souvenirs, màquines de joc..., i uns "acabats" en alguns casos més que baraters, la veritat és que convidaven poc a passejar-s'hi tranquil·lament.

I, paradoxalment, alguns dels qui més beneficiats en sortiran són els qui més remuguen contra les obres: que si no hi podran aparcar els cotxes, que si no els agraden les pèrgoles ni les escultures, que si els impostos són massa cars... Nosaltres pensam que no tenen raó. Si no hi ha cotxes la gent podrà passejar a peu; si no els agradava es projecte ho havien d'haver dit quan estava exposat al públic, no ara, que ja s'ha fet la despesa; i si vivim a una societat de lliure mercat són els ciutadans els qui han de contribuir en la millora d'allò que els produirà benefici. No es pot pretenir tenir-hi el guany i que sigui únicament l'estat el que hi faci la inversió.

En el que sí hi estam d'acord és en que a hores d'ara les obres tocarien estar acabades. Si no hi havia temps per a reformar-ho tot enguany, que haguessin deixat una part per l'any que ve, però els turistes no cerquen pols ni renou, i amb el retràs que han tengut ens exposàvem a que se n'anassin a descansar a un altre indret de l'illa.

Flor de Card

Bolletí d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Abril de 1991

Número 171

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció:

Felip Forteza

Maria Galmés

Guillem Pont

Guillem Quina

Antònia Servera

Guillem Soler

Miquel Sureda

Col·laboren

Josep Cortès	Els set missatges	Portada
	Les llistes	3
	Gloses electorals	15
	Espipellades	16
	Recull del <i>Costumari</i>	17
	Gabriel Celaya	21
	Tal dia com avui	31
Aina Salas	Ses eleccions	4
Bartomeu Pont	Raons de pès	11
Miquel Vaquer	UIM Sant Llorenç	12
Jerònia Mesquida	PSOE	13
Sol, i de dol	Esports	13
	Batec	22
Andreu i Toni	PSM	14
Antoni Sansó	Al poble de Sant Llorenç	15
Pere J. Santandreu	Crònica d'un homenatge	19
J.G.J.	Objecció	19
Guillem Pont	Mn. Salvador Galmés	20
	Sant Llorenç, ahir	32
Xesc Umbert	El temps de març	25
Roig/Simonet	Amenaça de mort	26
Rafel Melis	Banda de Música	27
Guillem Quina	1931, 14 d'abril	28
Antònia Garcia	Gastro..."mania"	29
Maria Galmés	Si lleu...	30
	Demografia	30
	Comptabilitat	
Trencapinyons	Dolor	31
Centre d'adults	Escolaritat	31
Bel Nicolau	Distribució	

UIM

Unió Independent de Mallorca

- 1.- Miquel Vaquer "*Falera*"
- 2.- Joan Santandreu "*Paler*"
- 3.- Joan Coll "*Ferrerico*"
- 4.- Joan Riera "*Torrenova*"
- 5.- Tomàs Bauzá "*Llavorim*"
- 6.- Antoni Roig "*Roig*"
- 7.- Francesca Pomar "*Melera*"
- 8.- Nofre Soler "*Pelut*"
- 9.- Joan Fornés "*Fornés*"
- 10.- Mateu Rigo "*Rigo*"
- 11.- Jaume Salas "*Sales*"
- 12.- Llorenç Ramis "*Ramis*"
- 13.- Miquel Soler "*Pelut*"
- 14.- Tomeu Llinàs "*Sevillano*"

PP

Partit Popular

- 1.- Mateu Domenge "*Gosti*"
- 2.- Guillem Llull "*Corona*"
- 3.- Bàrbara Genovart "*Brun*"
- 4.- Guillem Fullana "*de Ca's Coix*"
- 5.- Llorenç Cabrer "*Rafeló*"
- 6.- Guillem Nadal "*Gorrió*"
- 7.- Manuel Varón
- 8.- Josep Adrover "*Canonge*"
- 9.- Andreu Salas
- 10.- Miquel Puigròs "*Carmany*"
- 11.- Antonio Aguilar
- 12.- Joan Pascual
- 13.- Bartomeu Riera "*Baió*"
- 14.- Miquel Adrover

Son Carrió

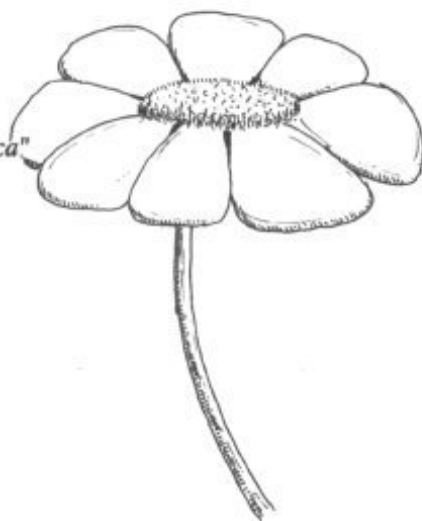
Grup Independent

- 1.- Mateu Puigròs "*de Sa Caseta*"
- 2.- Miquel Galmés "*Pentinat*"
- 3.- Antoni Bassa "*Murero*"
- 4.- Mateu Santandreu "*Sabater*"
- 5.- Margalida Segura
- 6.- Maria José Torres
- 7.- Jaume Jaume "*Puça*"
- 8.- Sebastià Roig
- 9.- Gabriel Sancho
- 10.- Bàrbara Genovart "*Torre*"
- 11.- Josep Sureda "*de Son Neula*"
- 12.- Ramon Artigues "*Randa*"
- 13.- Filomena García
- 14.- Francesc Fullana "*Font*"

CDS

Centre Democràtic i Social

- 1.- Bartomeu Mestre "*Bovet*"
- 2.- Pere Umbert "*de Son Vives*"
- 3.- Pere Antoni Femenias "*de Son Roca*"
- 4.- Joan Sureda "*Servet*"
- 5.- Josep Jaume "*de Son Berga*"
- 6.- Aina Maria Umbert
- 7.- Gabriel Riera "*d'Es Molí*"
- 8.- Bartomeu Soler "*Garbeta*"
- 9.- Joana Pons "*Cordera*"
- 10.- Sebastià Brunet "*Cotà*"
- 11.- Miquel Santandreu "*Móra*"
- 12.- Jaume Caldentey "*Es Sastre*"
- 13.- Bartomeu Riera
- 14.- Antònia Adrover "*Cuca*"

PSOE

Partit Socialista Obrer Espanyol

- 1.- Jerònia Mesquida "*d'es Pou Vell*"
- 2.- Maria Galmés "*Pastera*"
- 3.- Joan Tous "*de Son Soler*"
- 4.- Joan Caldentey "*Saletes*"
- 5.- Maria Isabel Pont
- 6.- Miquel Soler "*de Son Pi*"
- 7.- Tomàs Arcos
- 8.- Martí Pascual "*Mec*"
- 9.- Maria Meca "*Esperança*"
- 10.- Gaspar Mesquida
- 11.- Pedro González (Independent)
- 12.- Andreu Amer "*Pipes*"
- 13.- Magdalena Roig
- 14.- Joana Mª Caldentey "*Parrina*"

CB

Convergència Balear

- 1.- Bartomeu Pont "*Carbó*"
- 2.- Ignasi Umbert
- 3.- Guillem Soler
- 4.- Francesca Galmés "*d'Es Forn*"
- 5.- Miquel Serra "*Matxet*"
- 6.- Francesca Sureda "*Llagosta*"
- 7.- Bartomeu Domenge "*Moro*"
- 8.- Xerafi Llull "*de Sa Bagura*"
- 9.- Joan Roig "*Margalidà*"
- 10.- Apol·lònia Fullana "*Parpala*"
- 11.- Bartomeu Pascual
- 12.- Antoni Amer "*d'Es Forn*"
- 13.- Josep Bauzá "*Blanc*"
- 14.- Llorenç Sansó "*Morei*"

PSM

Partit Socialista de Mallorca

- 1.- Antoni Sansó "*Cuc*"
- 2.- Joana Domenge "*de Ca'n Blanc*"
- 3.- Jeroni Llodrà "*Monito*"
- 4.- Antoni Llull
- 5.- Gabriel Font "*Tenre*"
- 6.- Caterina Mesquida "*Llinassa*"
- 7.- Joan Josep Jofre
- 8.- Sílvia Fornés
- 9.- Francesca Galmés
- 10.- Antònia Galmés "*de Son Peretó*"
- 11.- Mateu Nicolau "*Nico*"
- 12.- Dolors Sánchez
- 13.- Pere Servera "*Pistola*"
- 14.- Isabel Pont "*Llinassa*"

UDI

Unió Democràtica Independent

- 1.- Ramon Pont "*d'Es Forn*"
- 2.- Gabriel Veny "*Pou*"
- 3.- Joan Servera "*Tejero*"
- 4.- Jaume Mesquida
- 5.- Jaume Riera
- 6.- Jaume Mas
- 7.- Josep Soler
- 8.- Miquel Sancho
- 9.- Maria Magdalena Pont "*d'Es Forn*"
- 10.- Miquel Gelabert "*Barraca*"
- 11.- Bernat Riera
- 12.- Jaume Riera
- 13.- Guillem Adrover
- 14.- Martí Esteve

Ineludiblement, en aquesta ocasió, sa tertúlia va d'eleccions. Sa proximitat d'aquest 26 de maig fa que sa revista se'n faci un ressò especial i que sa tertúlia ho consideri es tema de més actualitat. Per parlar d'eleccions, de política i de polítics ningú més adient que es caps de llista que se presenten, i per això els convidarem. Sincerament vos he de dir que jo estava com a assustada: una tertúlia amb set convidats, en Pep Mosca i jo -en total 9 persones- només passava pena que es magnetòfon no agafàs tot lo que deien, de llarga que era sa taulada. Tanta sort que sa gravadora és de bona qualitat i tot va anar una monada. Veureu, aiximateix, que sa tertúlia és bastant més llargueta que lo habitual, però vaja, tants com són i tenint en compte que després de ses eleccions no solen dir gaire coses, no se tractava de plànyer-los dues planes. Com sempre, agraïm sa col.laboració de tots, perquè sense es nostros convidats ses tertúlies serien impossibles.

Es caps de llista -i, per tant, es contertulians- són els següents: Jerònia Mesqui-

na voluntat del món, que tenguessis en compte que per sebre lo que ha passat dins es PP s'ha d'haver estat dins es partit des d'es primer moment, condició que tu no reuneixes. Es qui està ben enterat, per sort o per desgràcia, és es qui xerra. Per tant, tu, de primera mà no pots dir lo que ha passat dins es PP. També dius que degut a problemes interns vàreu prendre unes determinacions i m'ho comunicàreu. Això és mentida. També és greu quan dius: "Noltros no hem tret defora ningú ni s'ha volgut imposar res". Jo, perquè quedi ben clar lo que ha passat, vos mostr aquesta acta amb una llista feta i firmada per tots. Si això no és imposar que vengui el Bon Jesús i ho vegi! Vull dir que contra sa teva persona no hi tenc res, només voldria fer una suggerència per part d'un polític molt veterà a un aspirant a batle.

Mateu Domenge.- I què vols que te digui, Miquel?

Miquel.- Lo que vulguis, Mateu.

Mateu D.- Saps ben cert que dius coses que no són ben exactes. Venguéres a cameva a donar-me una explicació i la feres així com volgues, no te vaig fer gens de contrari. Saps que en segons quines coses discrepam i que no dius sa veritat.

Miquel.- Però, i qui és que pot dir si eres tu o jo es qui deia sa veritat?

Mateu D.- Homo, tu deies que ets altres mentien i, per tant, tu no. I quan un diu sí i s'altre no, un ment.

Miquel.- Un moment, que hem de matisar ses coses. Fa dos mesos que tu havies parlat amb en Tomàs i li havies dit que es PP no funcionava...

Mateu D.- No és ver això!

Miquel.- Bé, bé, d'acord. I que tu, idò, en fi, que sí, que no... estaves indecís. Jo vaig venir a cateva, i no vull dir que m'humillàs, perquè jo no sent humiliació davant ningú ni vull que ningú s'hi senti davant jo, però trobava que era una atenció davant una persona que volia entrar en política. Te vaig oferir lo que tu saps i quedàrem que dins dos o tres dies en tornaríem parlar. Després sa moguda forta va esclatar i aquí sí que hi era jo. I que mos imposaren coses ho demostra s'acta d'imposició que jo duc aquí, firmada per tots ets assistents, que eren desset. Si això no és imposar..., en fi. A mi m'hagués agradat que haguessis tengut sa cortesia de tornar-me sa visita a canostra...

Mateu D.- No havíem posat fetxa per això...

Miquel.- Ni per jo anar a cateva tampoc, que quedi clar. Lo que passa és

Ses eleccions

Textes: Aina Salas
Fotos: Josep Cortès

A la fotografia, d'esquerra a dreta: Jerònia Mesquida (PSOE), Bartomeu Pont (CB), Mateu Domenge (PP), Mateu Puigròs (Son Carrió) i Miquel Vaquer (UIM).

da, PSOE; Mateu Domenge, PP; Bartomeu Mestre, CDS; Antoni Sansó, PSM; Mateu Puigròs, Grup Independent de Son Carrió; Miquel Vaquer, UIM; i Bartomeu Pont, CB.

Aina Salas.- Bé, com sempre i per començar vos vull dir que aquesta tertúlia és totalment informal, que no seguirà cap ordre d'intervenció i, per tant, podeu dir lo que vulgueu i quan vulgueu.

Miquel Vaquer.- Idò aprofitant que és una tertúlia voldria comentar s'entrevista que en Mateu va tenir amb *Flor de Card*, i que diu lo següent: "Voldriem que quedàs clar lo que ha passat dins es PP". Jo te diria, Mateu, amb tota sa bo-

que sa meva delicadesa no ha estat suficient perquè tu donassis cap passa, i ja està.

Mateu D.- Jo ho vaig intentar, però llavors vaig veure que no era es moment adequat i te vaig avisar. No diguis que jo no ho vaig fer, an això.

Miquel.- Me digueres que vendries un altre dia. Avui, dia 9 d'abril, encara no t'has dignat a venir a xerrar amb jo.

Mateu D.- Me pareix que no és molt necessari, però en fi...

Miquel.- No, ses coses s'han de fer en es seu moment. He començat per aquí, per encetar sa tertúlia...

Josep Cortès.- Parlant d'un tema més general, fa una mesada a Sant Llorenç hi havia tres de ses llistes que avui s'han convertit en sis. Què ha passat?

Antoni Sansó.- Lo que jo plantejaria aquí és a veure si surten set llistes perquè realment es poble té una necessitat política o per personalismes. Per lo que he vist aquí, hi ha dues llistes -PP i UIM- on possiblement amb una hagués bastat. Per un altre caire veig dos candidats que surten d'es mateix partit -CDS-, i jo me torn demanar lo mateix: és per idees, personalismes, ideologies... o és perquè no s'entenen? I llavors, per afegit, en tenim un altre, el PSOE, que jo creia representat p'en Mateu Puiggròs, i avui veig dues llistes. M'agradaria aclarir aquí si ets Independents de Son Carrió són realment Independents o són

del PSOE, a veure si és una estratègia política del PSOE o si hi ha una llista d'Independents de Son Carrió amb uns plantejaments parells an es de sa primera legislatura. I, a més, queda el PSM, que jo he de dir que està allà on ha estat sempre i se presenta a aquestes eleccions amb un programa casi igual que es de sa legislatura passada i, en fi, hem de dir que som pràcticament sa mateixa gent, gent jove que anam a s'Ajuntament per unes idees determinades. Lo que me deman, i crec que es poble també ho fa, és a veure què és aquesta comandera rabiosa que té sa gent, que fa qualsevol cosa per anar davant. Hi ha lloc per haver-hi tants de partits? ¿Són necessàries tantes llistes? Voldria que en Tomeu mos explicàs de què va Convergència Balear, i tampoc no sabem què és aquest partit nou d'en Miquel...

Miquel.- A Lluc a peu!

Antoni.- Sí, a Lluc a peu, és lo únic que sabem, de moment. Jo lo que voldria és que aclaríssim un poc es concepte polític an es poble, que crec que està bastant desprestigi. Noltros, com a candidats, hauriem de contribuir a aclarir ses idees de sa gent per poder votar en consciència, perquè an es polítics, p'es carrer, mos posen com un pedaç brut, i som noltros es qui hauriem de contribuir a fer sa política d'una altra manera.

Bartomeu Mestre.- Jo he de dir que es del CDS som es de sempre. Jo fa vuit

anys que hi pertany i sa base és sa mateixa. Sempre hi ha gent que se'n va, però bàsicament som es mateixos amb noves incorporacions. S'ha il·lusionat aquests joves en so partit i jo crec que hi ha possibilitats de que treguem es candidat més jove de ses llistes que se presenten.

Antoni.- Fa mal dir-ho, an això, sense conèixer es candidats de ses altres llistes que se presenten...

Bartomeu M.- Però ja sabem es de davant i crec que el CDS té aquesta possibilitat. Tenim gent jove a llocs avançats de sa llista.

Antoni.- Sou gent jove, idè...

Bartomeu M.- Som un partit d'una base no vella, però que s'ha renovat amb gent jove. No mos poden dir que no hagem estat feiners, i en lo que respecta a sa meva persona crec que se pot demostrar molt bé. P'entura m'he equivocat, perquè es qui està enmig és es qui s'equivoca, però feina no se'm podrà dir que no n'hagi feta, que no hagi tengut una il·lusió i interès per ses coses d'es poble. Ara hem reforçat es partit amb gent jove, amb il·lusió i, per tant, crec que mos presentam a aquestes eleccions amb una experiència i una il·lusió per fer feina per aquest poble.

Antoni.- Jo lo que no he acabat d'entendre és si afirmaves que tendrieu es més jove, o si podria ser que el tenguéssiu, perquè aquest tan jove deu anar de tercer!

Bartomeu M.- Jo crec que podria ser

que el treguéssim.

Antoni.- El CDS aspira a treure tres regidors, idò.

Bartomeu M.- Ja ho vaig dir a sa revista, crec que és possible.

Antoni.- Amb set llistes que se presenten i només n'han de sortir onze, el CDS creu que hi ha candidatures que poden aspirar a tres regidors?

Bartomeu M.- Crec que el CDS pot aspirar a això, i esper que serà sa llista més votada.

Josep.- Si se compleixen tots es vostros desitjos, sa primera passa que hauréu de donar serà ampliar la Sala!

Miquel.- Tanta sort que en Falera va dir que "es poble triarà lo que més li convengui"! No mos quedarà més remei que fer-lo un poc més ample perquè noltros, just que en treguem un ja no hi cabrem, i jo me consider almanco tant com ets altres. Si no he comptat malament ja són denou! Això és increïble i pura demagògia. No sé si ho féreu aposta però no me'n deixàreu ni un, i a mi m'agradaria estar a una cadira...

Antoni.- (Fent sa mitja) I és que posats a demanar...

Miquel.- Bé, però això és demagògia, i quant a comandera, per sa meua part no existeix. Si estic dins sa política és perquè m'agrada, i lo definitiu és que crec que encara puc donar molt en benefici d'es poble. Això és sa meua il·lusió. He demostrat que faig feina tant a una part com a s'altra, que tenc molta d'il·lusió i, en fi, que si mos toca estar a s'oposició, idò paciència! No mos feim il·lusions, però si es poble mos tria crec que tenim un programa per lluitar en benefici de tots es llorencins i per això

esper sa col·laboració de tots, tal i com jo l'he oferida, en benefici d'es poble.

Jerònia Mesquida.- Jo he de dir que m'ha sabut greu que sa tertúlia s'hagi dirigit d'entrada a discutir lluites internes i diferències personals, i que no hi hagi una exposició il·lusionada, amb ganes de fer feina, de lo que venim a fer dins Sant Llorenç. Crec que estam perdent es temps, que lo important és que sa gent sàpiga què és lo que noltros volem, i per això m'ha sorprès que s'hagin dedicat casi vint minuts a discutir històries...

Miquel.- Jerònia, només una paraula. Jo lo únic que he fet ha estat encetar sa tertúlia.

Jerònia.- No m'estic referint a ningú en particular, sinó an es fet de que s'ha duit sa tertúlia cap a aquesta part, i a mi, sa veritat, lo que m'agradaria aquí és poder exposar un poc quina és sa meua idea de feina. Crec que estam a un poble amb uns recursos molt importants, tant humans com econòmics, i que de cada vegada més pareix que mos quedam en un poble de tercera. Això és lo que ha fet que jo me presentàs com a candidata del PSOE. Pens que mos hem de començar a moure, aprofitant lo que tenim, a fi de que aquest poble se modernitzi, que d'aquí a quatre anys estem orgullosos i poguem dir "Es que som de Sant Llorenç!" i que ho diguem contents i convençuts. Per això fa molts de mesos que feim uns programes i uns plans de feina i mos hem preocupat molt de tots es temes, com per exemple, es de sa sanitat, perquè en aquests quatre anys poguem donar una girada de cap i volta, que tenguem un programa de prevenció i que sa gent de Sant Llorenç pugui dir que en es seu poble és

allà on estan més cuidats, hi hagi PAC o no, però que tenguem uns serveis sanitaris bons perquè, a més, tenim bons professionals. Fins ara no hi ha hagut cap manera de coordinar sa feina de sa gent que hi ha aquí. No s'ha mirat per aconseguir que hi hagués un PAC dins Sant Llorenç perquè no se feren passes quan s'havien de fer. Per tant, i per evitar aquestes situacions, m'he presentada com a candidata del PSOE. Vull que sa gent de Sant Llorenç sàpiga lo que passa, que pugui donar una mà i que senti que participa i col·labora en ses coses d'es poble. Després tenim ses Normes Subsidiàries. En Toni ha dit que no modificarien es seu programa, i és clar, què poden modificar? En quatre anys, llevat d'es torrents només s'han fet coses puntuals, però sense un programa global de feina. Clar que se presenten amb so mateix programa! Jo pens que això no és així, crec que hi ha d'haver un projecte molt més il·lusionador. No han de ser només cosetes concretes, només sa Casa de Cultura o un edifici que se vegui, que també el necessitam, però hem de conseguir que sa gent s'il·lusioni, que participi i que sigui conscient de que si no se mou no se fa un poble, que onze persones no el poden fer, i molt manco si estan discutint i no se posen d'acord. Hem d'anar tots a la una i formar un bon equip de feina, apart de que se pertanyi a un partit o s'altre. Ara, jo tenc ben clar que el PSOE és es qui s'ha organitzat més bé per aconseguir aquest programa.

Miquel.- Jo crec, Jerònia, que tots es que estam aquí estam disposats a fer feina p'es poble amb molta il·lusió, i per això no hi emporta pertànyer a cap partit d'àmbit nacional. Consider que qual-

sevol persona que estigui disposada a fer feina amb grup se pot presentar a unes eleccions, i crec que pot aconseguir lo mateix que ets altres. Jo he estat dins un grup polític d'àmbit nacional i hem conseguit coses. No hem pogut tenir lo d'es PAC i ha estat gràcies an el PSOE, perquè tenen es metges fermats.

Jerònia.- No, Miquel. Sa distribució territorial l'ha feta el PP, que és es Consell Insular es qui té ses competències territorials, i això ho saps tu, i ho sé jo i ho sap tothom.

Miquel.- Es metges, qui els ha de posar? I es material sanitari?

Jerònia.- Un momentet. Es metges van allà on hi ha es centre, i ha estat es govern del PP es qui ha dit que es centre havia d'estar a Son Servera, i a això ho sabem molt bé tu i jo. De totes maneres, Miquel, jo no estava atacant el PP ni a ningú en concret. Volia deixar clar que si hi hagués hagut una visió política conjunta dins Sant Llorenç -que no hi ha estada en cap moment i aquí se veu que no hi torna a ser- no hauríem arribat aquí on estam i no tendríem es poble com el tenim.

Miquel.- Lo que no és possible és posar un centre de salut dins cada poble, i dins una millora sempre n'hi ha uns que en surten més beneficiats que ets altres. Se marquen unes directrius i se fa més o manco bé...

Jerònia.- Es tema d'es PAC jo el vaig viure fa uns anys i me sap greu allargar-lo molt perquè és un tema molt puntual. Va començar l'any 87...

Miquel.- Noltros ho sabem...

Jerònia.- Va començar a Artà...

Miquel.- I com ho varen aprofitar? Perquè pot ser una jugada política. Vuit dies abans d'un es eleccions varen aprovar es PAC...

Jerònia.- Mira, a Artà no era segur

que hi hagués PAC, i fins uns mesos abans d'obrir-se, a Son Servera tampoc no ho era. Ara en tenen un.

Miquel.- Encara te'n diré una altra. Fa 5 o 6 anys, després d'una multitudinària manifestació, el PSOE va prometre un hospital a Manacor, i diven que enguany encara no hi ha pressupost!

Jerònia.- Aposta mos mourem.

Miquel.- I què més hem de fer? Sa manifestació està retratada...

Bartomeu M.- Interromprem, perquè jo també vull dir qualque cosa. Jo no m'he aficat amb ningú, i lo que sí vull deixar clar és que crec que es poble de Sant Llorenç no és un poble mort, que crec que se mou molt. Hi ha una banda de música molt nombrosa, un grup de ball, una escola d'educació d'adults, un club de bicicletes, un de futbol... i crec que no pots venir, Jerònia, dient que véns per animar es poble perquè està mort. Crec que tots es llorencins estam contents de ser de Sant Llorenç. A lo millor mos falta qualque cosa, però n'hi ha d'altres que se van fent. En quatre anys no se fa tot.

Miquel.- Jo no me pos en contra de na Jerònia, lo que passa és que no crec que pugui venir ningú a dir-mos com funciona s'Ajuntament o a ensenyar-mos res referent a lo que ha passat. Pots donar idees bones, però voldria que quedàs clar que noltros podem col·laborar amb tot i pertot. I hem fet lo possible per aconseguir solars per fer una bona plaça p'es poble, per aconseguir s'hospital de Manacor...

Mateu Puiggròs.- No és just que se tengui sa sensació de que no s'ha fet res. Crec que s'han fet coses importants i n'hi ha d'altres que estan en marxa. P'entura se n'han fet tantes que ara s'Ajuntament se troba que té un volum de feina més gran que es que pot absorbir.

No se tracta només de crear coses noves, sinó que aquestes han de funcionar bé. Això és una reflexió que s'ha de fer s'Ajuntament nou. Per una altra part crec que s'haurien de superar diferències i que hauria d'existir lo que políticament s'anomena *Pacte Institucional*, allà on lo primer és es poble i lo segon es partit o s'assumpto personal. Jo deixaria lo negatiu p'es comentaris que se puguin fer p'es carrer i aniria a lo positiu. Contestant an en Toni, jo crec que es partit no ha de ser més important que es poble. Noltros mos trobarem amb so cas concret de que aquí no hi havia agrupació ni infraestructura de partit, com poguessin tenir el PP o el CDS, i optarem per aquesta altra via que considerarem adequada. Possiblement -o vaja, segur- amb so partit que tenguem més afinitat política sigui amb el PSOE, però es Grup Independent de Son Carrió torna sortir degut a sa conjuntura d'es moment. Si en lloc de presentar-se set llistes se'n presentassin tres, p'entura no hagués sortit. Vull dir que ara no sortim amb ses idees de sa primera legislatura, que eren exclusivament de Son Carrió, sinó que sa nostra actuació serà global per a tots es nuclis de població que formen es municipi.

Bartomeu Pont.- Jo consider que hauríem de parlar de lo que farem a partir d'ara, que crec que tots duren un programa més o manco igual. Lo més efectiu seria que després de ses eleccions se

fes un programa dins s'Ajuntament amb tots es grups junts. Una previsió de coses a fer, però tots junts.

Miquel.- A mi, Tomeu, lo que m'agradaria sebre és si podem comptar amb sa teva col.laboració, perquè has dit que si no entrava n'Ignasi te retiraries. L'has posat com un Superman!

Bartomeu P.- Tu, a sa teva llista, li faràs tota sa propaganda que puguis.

Miquel.- Però jo no m'atreveria a dir mai, i ho consider una falta...

Bartomeu P.- Que jo dimitira per ell?

Miquel.- Exacte. Si tu dius que si no surts batle dimitiràs, i en es mateix temps ofereixes sa teva col.laboració en tot...

Bartomeu P.- Jo he dit que si n'Ignasi no surt elegit jo me podria sacrificar perquè ell fes feina, perquè sé que és molt feiner.

Antoni.- Pens que hem vengut a fer una tertúlia es set candidats, no per explicar es programes, sinó perquè possiblement siguem es qui entrem a s'Ajuntament i, de qualche manera, mos haurem d'entendre. Lo que me deman és per què tantes llistes? Per què dos PSOE's, dos PP's...

Mateu D.- I on són es dos PP's?

Antoni.- Jo entenc que en Miquel no ha canviat d'idees i lo mateix passa amb en Tomeu Carbó, que per a mi també hi ha dos CDS's. Per tant, lo que jo plantejaria és a veure si aquestes candidatures són set idees de poble o si són

molt parecsudes. Perquè en Mateu Puiggròs parla d'un *Pacte Institucional*, es batle parla d'un enteniment, i tots, que mos hauríem d'entendre. Per favor, si-guem realistes, que ja hem passat una legislatura amb aquestes condicions! Jo veig que sa meua idea de poble no és sa que tenia el CDS, i sempre hi ha dife-rències que dificulten s'enteniment. Quant a lo que deies, Jerònia, crec que has pecat de desconeixement d'es poble.

Jerònia.- Ara no entenc lo què vols dir.

Antoni.- Has dit que érem un poble de tercera.

Jerònia.- He dit que tenim uns recur-sos humans i econòmics importants, i que es que vivim dins es poble tenim s'impressió de que aquests recursos no se corresponen amb ses realitzacions.

Antoni.- Trobes raro que te demani es perquè s'ha duit tan malament es te-ma sanitari, si el PSOE hi tenia dos re-presentants? Que ha estat a nivell de Sant Llorenç o a nivell d'estat? Alerta a mesclar temes polítics perquè no te con-vé oblidar amb quin partit estàs i quines sigles duus darrera. Quant an en Mateu, amb això d'es *Pacte Institucional*...

Mateu P.- Jo me referia a que dins un poble relativament petit lo més impor-tant és es poble, i que es fet d'estar a s'oposició no ha de ser per obstruir es programa d'ets altres, que, com bé has dit, són molt parecsuts.

Antoni.- T'equivoques. Es que tot d'una oblidam ses coses.

Mateu P.- Precisament perquè no les oblid, Toni, faig aquesta reflexió.

Antoni.- Perquè les oblides. Tu volies entrar a lo de ses Normes Subsidiàries, i jo no les he retirades. Les va retirar es batle que hi havia. En lo de fer una casa comú, que tú, Miquel, has dit, hi ha ma-les experiències.

Mateu P.- Has tret ses Normes Subsidiàries i jo crec que aquí s'ha de parlar de temes més generals. Jo te dic que es teu model d'oposició no és es mateix que es nostro. En es fons de tot hem de mirar a prop...

Antoni.- Però, i quin model d'oposició tens tu?

Mateu P.- No ha de ser un obstacle. No ho dic per tu...

Antoni.- Es que jo entenc que un go-vern ha de governar, i una oposició ha de fer oposició.

Jerònia.- Però constructiva. No se tracta d'anar per interessos de partit pardamunt es poble.

Antoni.- Però de quins interessos de partit parlau? Voltros representau par-

tits que han demostrat que tenen inte-ressos, per favor!

Jerònia.- Toni, me deixes entrar?

Antoni.- Sí, però te tornes equivocar. Planteges interessos de partit a un PSM que mai no ha presentat unes idees de partit, sinó uns programes fet p'es d'aquí. I tu ara me dius que pos es partit davant!

Jerònia.- Jo deia que s'oposició ha de ser constructiva. Mai ets interessos per-sonals o d'es partit han d'anar parda-munt es poble.

Antoni.- I ho deies per jo an això?

Jerònia.- No. Jo només dic que ha de ser constructiva i no he entrat en com ha estat fins ara. També afirmes que desconec es poble i m'has deixada admi-rada...

Antoni.- Desconeixes es poble.

Jerònia.- O es poble només el coneixen es qui seuen a ses cadires de s'A-juntament? Te puc assegurar que com a professional i com a persona que visc a Sant Llorenç conec molt bé es proble-mes humans i socials d'aquí. Voldria que me diguessis en què te bases per dir-me això.

Miquel.- Noltros, Jerònia, també hem fet oposició constructiva. Aprovarem es pressupost, s'embelliment, es torrents... Això és lo que férem, tant si estàvem a un lloc com a s'altre.

Jerònia.- Idò això és oposició cons-tructiva!

Miquel.- Tots hem evolucionat, i crec que ses persones veteranes dins s'Ajun-tament veuen es sentir d'es poble, que

en definitiva és es que mos vota. Sa feina que poguem aportar és totalment desinteressada per conseguir lo millor per Sant Llorenç.

Mateu D.- Tots, d'una manera o de s'altra, anam a defensar lo mateix.

Antoni.- I si tots anam a lo mateix, per què hi ha set partits?

Bartomeu P.- Hi ha partits que intenten fer llistes a tots es pobles i tu, per compromís o per lo que sigui, hi col·labores.

Antoni.- Jo crec que es poble de Sant Llorenç no és tan polític com perquè hi hagi set llistes.

Josep.- ¿Vos pareix que es fet de que hi hagi tres llistes que s'hagin xapat pot dificultar sa formació d'un equip de govern?

Miquel.- Això són accidents polítics. Jo ja he dit es meu cas. Me vaig sentir molt dolorit i crec que encara puc fer feina p'es poble. Crec que no té es perquè haver d'anar malament.

Antoni.- Vuit anys d'experiència, i ho dic per tu, Jerònia, m'han donat a entendre que fent oposició constructiva no s'hagués salvat Sa Punta de n'Amer ni cap recó de Mallorca.

Jerònia.- S'ha de fer allà on pots, és clar.

Antoni.- Bé, ses propostes de s'oposició, Jerònia, quan no són escoltades a vegades s'han de dur a s'extrem.

Jerònia.- I s'han de recolzar ses que són raonables.

Antoni.- Es s'han recolzat sempre.

Jerònia.- Ojalà!

Antoni.- Basta repassar ses actes.

Jerònia.- Oposició constructiva no és dir amèn, amèn.

Bartomeu P.- Oposició constructiva és fer propostes millors que ses que fa es govern.

Antoni.- Però, i si no t'escolten? I si ses propostes que presentes no les duen an es ple?

Jerònia.- I tot això han fet aquests anys?

Antoni.- No, jo no ho dic.

Mateu P.- Jo deixaria anar es tema de s'oposició p'ets intel·lectuals...

Antoni.- Tu l'has tret.

Mateu P.- Bé. Jo ara plantejaria a veure si a nivell de caps de llista hi ha un interès excessiu per ser batle, i si això serà un perill per fer un equip seriós que pugui fer feina.

Antoni.- Jo crec que es que mos presentam anam per sa batlia, perquè sinó haguéssim pogut anar a una altra llista.

Mateu P.- Sí, sí, és clar, i jo també, però tampoc serà una cosa primordial.

Josep.- ¿Que vos pareix que serà més feresa, sa campanya fins a ses eleccions o sa triada d'es batle?

Miquel.- Ja que anomenes sa campanya jo voldria proposar que s'adequàs un lloc, un gran taulell, on tots hi poguéssim estar representats i que uns no tapassin ets altres, a fi de no embrutar es poble de papers. Tanmateix ja mos coneixen a tots...

Antoni.- D'acord.

Miquel.- Quant a sa pregunta d'en Pep crec que hi haurà molts de problemes a s'hora de fer es batle.

Bartomeu M.- Pens com en Toni. Hi haurà moltes dificultats. Quant a lo que has dit abans de que es CDS s'ha xapat, he de dir que això no és cert, i que es fet de que se n'hagin anat una o dues persones no vol dir res perquè sa base és sa mateixa. En Tomeu és una persona d'en Melià i se n'ha anat amb ell an es partit que ha fet, però el CDS no s'ha xapat.

Josep.- Bé, idò, de sa gent del CDS han sortit dues llistes.

Antoni.- (Rient) Podem dir que el CDS de Sant Llorenç és una escola de formació política...

Josep.- I com ho fareu per convèncer a sa gent de que sou es millors? Perquè fa dotze anys que se prometen ses mateixes coses: canalització de ses aigües, Normes Subsidiàries, torrents... Es torrents s'han arreglat perquè vàrem dur sa sort de que sa torrentada vengués un poc abans de ses eleccions i ses institucions autonòmiques han posat dobbers, que sinó...

Bartomeu M.- Això de que mos ha vengut de fora és sa teva opinió. Jo crec que s'ha fet perquè gent de dins s'Ajun-

tament s'ha mogut i ha fet molta feina per conseguir-ho. I lo de ses aigües està en marxa.

Josep.- Està molt enrera i Cala Millor mos ha tornat passar davant.

Bartomeu M.- Jo dic que està en marxa i que en dos anys estarà acabat.

Josep.- I ses Normes?

Mateu D.- Jo, que no he promès res mai, ara ho puc prometre.

Antoni.- Crec que es poble comença a ser madur i que pensarà es seu vot. Pens que està desil·lusionat per coses que han passat a nivell local i estatal, i

que sa política està degradada fins a un punt que jo no m'ho hagués pensat mai fa vuit anys. Crec que sa política no és bruta, en tot cas són alguns polítics que intenten defensar es seus interessos en lloc des d'es poble. Però jo confiu en so poble i que sabrà triar.

Mateu D.- Falta informació i comunicació, perquè tothom diu que s'Ajuntament no ha fet res i qualche cosat deu haver fet!

Miquel.- Sa gent participa poc i va poc an es plens. Crec que és una responsabilitat d'es polítics s'il·lusionar sa gent perquè participi, que un polític no s'improvisa i noltros no durarem sempre.

Josep.- I qui creis que té sa culpa d'aquest desinterés?

Mateu D.- Sa gent necessita que la moguin. Si no veu coses sa gent no se mou.

Jerònia.- Necessita una informació i entendre-la. S'ha d'intentar fer-se entendre perquè sa gent participi. Un poble no se fa només amb sos polítics i es polítics han de conseguir motivar i inquietar sa gent perquè sentin seves ses coses

d'es poble.

Miquel.- Es problema és que tothom se preocupa només d'ell i sa gent s'ha de preocupar per ses coses d'es poble.

Antoni.- Jo també voldria plantejar que crec que és hora de que sa política se professionalitzi un poc. Un pressupost de 1.000 milions no el poden gestionar uns polítics que van a s'Ajuntament quan lleu. Es impossible controlar es personal, ni es terme ni res. Mos fuig de ses mans. Almanco s'equip de govern hauria de tenir una dedicació exclusiva. Una empresa tan grossa ho necessita, i si es poble de Sant Llorenç no és prou madur per pagar uns polítics es fer retxes dins s'aigua.

Jerònia.- Dedicació exclusiva no és sinònim de bona gestió. Se poden cercar ajudes de tècnics. Si planteges que si no hi ha dedicació exclusiva no se pot entrar dins s'Ajuntament és molt discutible.

Miquel.- Jerònia, es tècnics, política-ment, ajuden molt poc.

Jerònia.- Si els dirigeixes bé sí que ajuden molt.

Miquel.- Però ets tu que els has de dirigir.

Jerònia.- Com a cap de llista pens disposar d'es temps suficient per dedicar a s'Ajuntament. Sinó no m'hauria presentada.

Antoni.- Perdona que te contradigui, però això és desconèixer s'Ajuntament. S'experiència és qui te diu que un parell d'hores no basten per dur una àrea.

Jerònia.- Jo no estic contra sa dedicació exclusiva, però no ho consider un requisit primordial.

Antoni.- Ja ho veuràs que ho serà. Si hem de gestionar no queda més remei

que tenir dedicació exclusiva.

Josep.- Vos fa por s'abstenció?

Miquel.- Jo crec que amb set llistes tothom se preocuparà bé perquè es seus votin.

Bartomeu M.- Essent diumenge i amb comunions i bateigs sa gent estrà p'enmig i crec que això ho pot facilitar.

Antoni.- Tots mos mourem perquè sa gent vagi a votar.

Josep.- Sabent que hi ha hagut problemes d'organització cultural i a s'escola a sa passada legislatura, teniu res previst per solucionar-los?

Antoni.- Crec que es problemes han vengut perquè sa cosa s'amplia massa i no la pots controlar. Ses coses culturals -sa música, es SMOE...- són de gran envergadura i es seu control duu moltíssima feina, i si es polític no té temps, maldament tengui sa més bona voluntat del món, li fugen de ses mans. S'àrea de Cultura, a un terme com es nostre, s'ha disparat i reconec que es control no hi és. A ses que funcionen es polític se limita a donar es vist i plau, no té temps per dedicar a ses que no funcionen.

Bartomeu M.- A aquesta legislatura s'equip de govern ha quedat reduït i ses feines s'han acumulat molt.

Josep.- Creus, idò, que dins s'àrea cultural es polític ho ha de fer tot?

Antoni.- No, crec que ho ha de dirigir, i quan es tècnic se desvia de s'idea d'es polític li ha d'estar damunt i fer-lo canviar. Es polític és es qui ha de passar comptes amb so poble.

Miquel.- Crec que és molt difícil posar-los d'acord a tots. No dic impossible, però sí difícil.

Antoni.- Crec que sa funció d'es que

se posi davant serà coordinar unes persones. Això serà lo difícil.

Josep.- Bé, volem dir res més?

Miquel.- Jo demanaria an es poble que anàs a votar.

Antoni.- Seran unes eleccions difícils, i es poble decidirà.

Bartomeu M.- Jo vull dir que es del CDS estam molt il·lusionats. Si podem tenir es batle mos agradaria, i sinó col·laborarem amb so que sigui, sempre que tengui una manera de fer semblant.

Mateu P.- Noltros també tenim molta il·lusió. Es nostre esforç serà per treure'n dos i crec que podem aportar coses a s'Ajuntament.

Bartomeu P.- Crec que ganes de fer feina en tenim tots.

Mateu D.- Noltros, si entram, mirarem de defensar ets interessos d'es poble, maldament aquests veterans mos duguin ventatge en sebre ses coses. Noltros hi posarem tot s'interés que poguem.

Jerònia.- Noltros pensam que aquestes eleccions són molt importants per Sant Llorenç, i que si sa gent és capaç de veure-ho i de recolzar ses candidatures -i d'entrada, sa nostra- i que entrin unes persones capaces de governar i fer una feina conjunta, aquest poble pot canviar en quatre anys.

I això fou sa tertúlia. Sort a tots i que sapiguem triar bé.

Nota

Quan organitzàrem la tertúlia no hi havia cap evidència que fes pensar que en Ramon Pont "d'es Forn" arribàs a presentar una candidatura, per la qual cosa -i per res més- no fou convidat a la xerrada que hem reproduït en aquestes pàgines.

El darrer dia que assenyalava la llei aconseguí arreplegar les 50 signatures imprescindibles per poder formar una llista, però ja no érem a temps per recificar allò que estava enllestí.

Per això des d'aquí volem demanar disculpes, però són coses que moltes vegades no es poden evitar.

Raons de pès

De jove, que és quan un llegeix aquestes coses, vaig aprendre que Churchill deia que de vegades per ésser fidel a les idees és necessari canviar de partit.

El meu primer carnet de militant va ésser del Partit Nacionalista de Mallorca. I sempre, allà on he estat, he defensat idees de moderació, de centrisme i de defensa profunda de les arrels del nostre país i de la possibilitat de donar solucions concretes a les nostres necessitats i problemes.

En el CDS això era teòricament possible perquè els fundadors del partit havien dissenyat un programa i uns estatuts que així ho definien. El partit estava descentralitzat, tenia autonomia federal i respectava el nostre nacionalisme. Però a l'hora de la veritat la llei no serví de res. S'introduí la docilitat respecte de Madrid. I la cosa pitjor era que Madrid no tenia una brúixola clara. Tant els era dir blanc com negre. No hi havia manera d'assimilar ni els seus canvis d'estratègia ni les contradiccions que ens feien caure damunt els militants que les havien de viure i explicar.

D'això en dona idea que les persones que ocuparen la presidència de Mallorca, de Menorca i d'Eivissa, per no dir res de les que jo consider més valuoses políticament, foren totes elles expulsades del partit. I aquells altres que érem amics seus, o estàvem en contra del cop d'Estat permanent o de la promoció de la mediocritat fórem considerades immediatament sospitoses.

En el meu cas això es traduí en situacions difícils d'acceptar. Els dos membres de la meua pròpia candidatura presents a l'Ajuntament eren els que més donaven suport a una moció de censura que finalment no gosaren emprendre. Em marginaren de votacions i de reunions internes fins al punt que em vaig començar a assabentar pel diari que el partit pensava que les meves amistats eren perilloses. Això vol dir que quan jo més necessitava l'ajut tècnic del partit, que ajudassin a aconseguir de les institucions aquelles coses que Sant Llorenç necessitava, i que no eren una flor que es posava el batlle sinó una necessitat del poble, optaren per fer-me el buit i abstenir-se de donar una mà, cosa que jo en el seu cas hauria fet inclús per a un partit oposat al meu, ja que pens que

els interessos del poble sempre han de quedar per damunt de tot.

Com és clar tot això són raons de pès. N'hi hauria hagut suficient amb el que he dit per no voler-se asseure més amb gent que seguia aquest joc. Després he vist que no tenen fi. A Sant Llorenç, en contra dels estatuts del partit, votaren la candidatura gent que ni havia estat afiliada mai.

Afortunadament, això ja no m'afectava a mi. Feia temps, quan l'anunci de la fundació de Convergència Balear, que jo ja havia entès que allò reproduïa els vells afanys del Partit Nacionalista de Mallorca. I que ara, una vegada que la societat és més madura políticament i sap millor allò que li convé, el centre nacionalista faria la feina que queda pendent. Era una altra raó de pès.

Bartomeu Pont Estelrich

Comercial
ES PUIG, c.b.

C. I. F. E - 07303704

Instal·lacions Sanitàries

Carrer Nou, 37
Telèfon 83 82 99

07530 SANT LLORENÇ
(Mallorca)

UIM Sant Llorenç

En defensa del interessos del municipi llorenç

Treball, dedicació i bona administració són les eines que hem triat per començar a fer feina pel bé del municipi a partir del vinent 27 de maig de 1991.

Treball

El treball és el gran cavall de batalla a la vida de qualsevol persona, per això entenem que totes les persones incloses dins Unió d'Independents de Mallorca a Sant Llorenç estam disposats a treballar al màxim per aconseguir lo millor per a tots els qui pertanyem a aquest singular municipi que és Sant Llorenç des Cardassar, ja que si el profit surt del treball nosaltres pensam treballar al màxim per aconseguir que aquest profit, els beneficiaris reals, siguin els ciutadans de tot el nostre terme municipal, i els que, per qualsevol motiu, hi resideixin o s'hi trobin.

Dedicació

La dedicació permanent a qualsevol faceta de la vida de tota persona és molt important i necessària per assolir moltes coses, per això estam disposats, si el 26 de maig sortim elegits, a dedicar-nos totalment al servei del municipi llorenç, i

amb això intentar aconseguir que el nom de Sant Llorenç estigui al cim més alt, que per propis mèrits li correspon.

Administració

Entenem que aquesta paraula, afegida al treball i a la dedicació, acaba de formar el trio d'assos complet per aconseguir la cota més alta que pugui oferir el nostre grup a tots els veïnats, ja que tots sabem que una bona administració és la garantia del bon funcionament de qualsevol família. Per això entenem que la gran família llorençina ha d'esser ben administrada en la seva totalitat, ja que els doblers que recapta l'Ajuntament són de tots, per això volem remarcar aquesta paraula: **bona administració** de tot i per a tots. Sols d'aquesta manera aconseguirem arribar on ens proposem i que és, sens dubte, desitjar lo millor per a tot el terme municipal i per a tots els ciutadans que l'enriqueixen.

Resumint:

Partint d'aquesta base que és treball, dedicació i bona administració, afegint joventut unida a l'experiència a la llista que presentam per a les vinentes eleccions municipals del 26 de maig.

Et demanam el teu recolzament i col·laboració per a dur a terme tot lo necessari per un Sant Llorenç molt millor, que sens dubte s'ho mereix.

Per U.I.M. Sant Llorenç
el cap de llista
Miquel Vaquer

La negra

En *Jasan* no era massa fi. De son pare, un ca de bou que hagueren de sacrificar per mor de la seva desmesurada afició a estrènyer les barres pels senyals dels braus fins a deixar-los gairebé extenuats, havia heretat una ràbia tancada que havia fet perdre el color a més d'un; de sa mare, l'extraordinària corpulència i el color negríssim que caracteritza la raça mallorquina per excel·lència, el ca de bestiar, a més d'una cega obediència a tot el que li manàs el seu amo, un geniüt jubilat que, havent fet el servici a al-A'yun, el batià amb el nom del monarca alaui perquè va néixer quan els marroquis arruixaren els espanyols del Sàhara amb la *marxa verda*.

Aquella nit l'amo en Joan va sortir de caseva sense fer fressa, va posar en *Jasan* dins el *quatre*, va travessar el poble procurant no passar per la plaça Nova, no fos cosa que els més vetladors de Ca'n Corem el vessin, i es va dirigir cap al seu hortet fermament decidit a acabar d'una vegada amb aquell fill de puta que li saquejava la finqueta i li robava, un dia sí i l'altre també, l'esforç de tota la temporada.

I és que no hi havia dret, vetua-el món! Malgrat l'esforç i els doblers que hi dedicava encara no era estat capaç de poder tastar una lletuga, d'assaborir un plat d'albergínies o d'enfilar un paner de tomàtignes! Semblava com si aquell cabró vetlà la collita per poder-li guanyar per mà!

Es va amagar dins la caseta, en *Jasan* ajagut als seus peus, i es disposà a esperar el lladre convençut que aquella nit també hi compareixeria. Al punt de la mitjanit, quan ja començava a becar i a plegar com a fred, el renou d'unes potades el va desxondir. Per una retxillera de la porta va destriar una figura mig ajupida que es movia per dins l'hort cercant els fruits que més li agradaven. L'amo en Joan no s'ho va pensar dues vegades: *-Jasan, du'!!-*, ordenà, i l'animal saltà com una fletxa cap a la gargamella del desgraciat.

Dos dies després el cabo va fer una crida per si algú sabia noves d'aquell homo, que havia desaparegut del poble sense dir ase ni bèstia.

Flanagan

Vull comunicar-vos que, per primera vegada, em present, tota il·lusionada, a les properes eleccions municipals com a candidata a la batlia de Sant Llorenç, pel Partit Socialista, PSOE.

Us vull parlar del nostre projecte de reactivar Sant Llorenç, adaptant el nostre Ajuntament a la realitat actual. Conseguint que miri d'una vegada cap al futur, i que arribi a ocupar el lloc que tant per les seves persones com pels seus recursos li pertoca com a municipi.

Som un poble amb un gran potencial, tant pels nostres recursos humans, com

naturals -platges, ruralia...-, com econòmics. Però malgrat això, seguim essent un dels pobles que presenta més mancances bàsiques: no tenim Normes Subsidiàries que ens permetin protegir el nostre poble i el nostre entorn amb una ordenació urbanística i territorial, no tenim el servei de canalització d'aigües netes i brutes -amb lo que això suposa de perill per a la salut pública-, no tenim una Casa de Cultura que faciliti el reunir-nos, ens falten places i jardins, un poliesportiu..., "No tenim, no tenim...", tots vosaltres coneixeu els problemes i tots coneixem les solucions, però també sabem que no s'han posat en pràctica. I la funció de l'Ajuntament i els qui el governen precisament és fer que es duguin a terme.

Per això, perquè creim fonamental que l'Ajuntament assumeixi la seva funció: Que es preocupi de fer una ordenació del territori afavorint l'interès de la col·lectivitat per damunt de l'individual. Que contempli una Sanitat amb una visió més ampla que la purament assistencial, creant Programes de Promoció de la Salut dirigits a tota la població. Perquè l'Ajuntament ha d'esser el promotor d'una infraestructura bàsica que permeti ajudar i promocionar les activitats d'oci, culturals i esportives amb unes condicions dignes del poble que som. Perquè ha de prendre part activa en la promoció d'un turisme de qualitat dins el nos-

tre terme. Perquè ha d'esser un element dinamitzador de la vida cultural i laboral. Perquè ha d'esser el representant de tots i cada un dels tres nuclis que conformen el poble: Sant Llorenç, Son Carrió i Zona Costanera, vetllant perquè cada un tenguí els serveis bàsics que faciliten la convivència. Perquè mai l'Ajuntament s'ha de moure empès per les pressions o interessos particulars, sinó que s'ha de tenir clar quins són els seus criteris d'actuació. I, sobretot, perquè és prioritari aconseguir la transparència de l'Administració i la informació del ciutadà.

Per tot això, perquè nosaltres acceptem aquesta responsabilitat, ens presentem a aquestes eleccions.

I, igualment que com a metgesa i com a veïna no he fet diferències entre cap de les persones que han arribat a mi, vull que sapiguen des d'ara, que dins l'Ajuntament tots i cadascun de vosaltres sereu escoltats i atesos per jo en les mateixes condicions. Per anar fent de Sant Llorenç un lloc agradable, on tots ens sentiguem orgullosos de viure-hi, necessitem del diàleg, de les vostres idees, de les vostres suggerències i de les vostres queixes.

Entre tots ho aconseguirem.

El poble s'ho mereix.

Jerònia Mesquida

Esports

El C.D. Cardassar ha tengut una mala ratxa de joc i de sort aquests darrers partits, perquè les moltes baixes per lesió o per sanció tal vegada han condicionat els darrers resultats obtinguts. Però un empat a Sant Llorenç contra el colista, l'Hospitalet, va demostrar una manca de concentració i motivació en alguns dels jugadors, la qual cosa va condicionar aquest mal partit tant pel joc com pel resultat, i així ha estat renegut per la majoria dels aficionats assistents a l'encontre.

Però, malgrat aquests resultats, la seva permanència a Tercera està quasi assegurada, ja que actualment està el dotzè i salvat del descens.

A les categories inferiors del Cardassar els juvenils estan fent una gran sego-

na volta, que els permet anar cinquè a manca de tres jornades. D'altra banda els cadets ja han acabat la lliga i aquest primera any en el grup A ha estat molt positiu, aconseguint un quart lloc. I per acabar amb el Cardassar, cal dir que la curiositat del mes va esser l'encontre internacional juvenil que va tenir lloc a Sant Llorenç i que es va saldar amb la victòria llorençina.

L'equip de penyes va desapropiar una molt bona oportunitat per posar-se líder del seu grup, quan va perdre davant el conjunt de Ca'n Simó, un dels seus més directes rivals per al títol, però encara tenen moltes oportunitats per aconseguir-lo.

L'equip de bàsquet de Son Carrió ha començat la lligueta, però tal vegada la

nota no siguin els resultats, sinó els rumors que tenim de que possiblement la temporada que ve tindrem un equip de bàsquet a Sant Llorenç. Una notícia que ens alegra i que esperam que es dugui a terme.

I també ens volem fer notícia que ja han comenat les proves didàctiques de l'esport escolar. Les quatre primeres es disputaran a Manacor, i són perquè els allots aprenguin com és la competició. Després vénen les finals comarcals i posteriorment les insulars. Des d'aquí també convidam a tothom perquè vengui a animar els atletes llorençins que hi participen.

Sol, i de dol

PSM: Els darrers quatre anys de feina a l'Ajuntament de Sant Llorenç

A les eleccions municipals de 1983 el PSM obtingué 308 vots i li va correspondre un regidor, que va estar a l'oposició fins el 1987, any en què se celebraren novament les eleccions.

El 1987 va obtenir 432 vots i, per tant, li correspongueren dos regidors. El PSM va ésser la segona llista més votada: aquells quatre anys significaren anys de bona feina.

Trobam que és necessari no només oferir un programa per a les eleccions que vénen. Hem de fer un repàs de tot allò més destacable i que ens hagués agradat poder dur a terme en la seva totalitat. Ens poden criticar, ben segur, que si hem fet o hem deixat de fer, però una feina, poca o molta, vos la presentem perquè hi és.

La tasca ha estat difícil, ens hem trobat amb obstruccions, però mostrem que no hem estat paralitzats, que en tot moment hem vigilat l'actuació municipal per una millora del nostre poble.

Iniciatives municipals del grup PSM

El vinent mes de maig hi haurà novament eleccions municipals. El PSM ja té els preparatius molt avançats per poder participar-hi. Però, prèviament a donar a conèixer el nostre programa i els nostres candidats, hem cregut que era necessari donar compte de la feina feta a l'Ajuntament pel nostre grup municipal. No han estat quatre anys gens fàcils. El govern de l'Ajuntament ha estat en mans d'un grup poc preocupat pels problemes dels llorencins i, encara que el PSM hi està representat, sempre jugava en minoria. Gairebé sempre han desconfiat dels suggeriments que amb la més bona intenció els hem fet. Se podia notar una manca d'autoritat dins l'Ajuntament: no trobau que un pressupost de més de 1.000 milions de pessetes necessita una persona capacitada?

Ens hauria agradat poder estalviar-nos les crítiques, ja que el nostre desig hauria estat poder establir un diàleg polític que fos positiu per a Sant Llorenç. Es va intentar poder arribar a un intercanvi d'opinions, però en temes com el del tractor no va ésser possible. El temps, però, ens ha donat la raó, ja que

el Consell Insular en aquests moments està oferint aquest servei als pobles veïns, i aquest fou un dels motius del cessament.

Davant aquesta situació, la política del PSM ha anat orientada a promoure iniciatives; a vegades ens hem trobat amb situacions que no afectaven els nostres regidors, però com que havien quedat desateses, nosaltres tractàrem de resoldre el problema de la millor manera possible.

Oferírem propostes pròpies que si haguessin estat realitzades haurien repercutit positivament en la vida dels nostres ciutadans i del poble.

Tot seguit us oferim una relació de les iniciatives impulsades pel grup municipal del PSM al llarg dels darrers quatre anys. En totes hi trobareu la voluntat d'aconseguir un Ajuntament més democràtic, obert als ciutadans, capaç d'oferir bons serveis públics i que actuï com a dinamitzador de la vida social i cultural del poble.

Us les presentem cronològicament:

* Comissió de govern 28.08.87: Facilitar l'entrada a l'autosafari i posterior visita dels nins del Polisario (gestions fetes pel grup PSM).

* Comissió de govern 16.10.87: Informació de les activitats que es duran a terme a les escoles de Cala Millor. Informació sobre la neteja a les escoles i a la delegació de Sa Coma. Posar esment a les obres que s'estan fent vora el talaiot de Sa Coma.

* Comissió de govern 30.10.87: Proposta de contractar un Assistent Social, per poder gestionar els problemes socials, tan comuns dins la societat d'avui.

* Comissió de govern 13.11.87: Proposta d'organitzar un curs d'idiomes i que es financiarà amb la matrícula dels interessats, essent el possible dèficit a càrrec de l'Ajuntament.

* Ple del 8.11.88: El PSM proposa sol·licitar al Govern i al Parlament de les Illes Balears que s'agilitzin els tràmits de reforma de l'Estatut d'Autonomia, tot i tenint present la necessitat d'assolir el nivell màxim de competències que la Constitució permet.

* Ple del 11.4.89: Per unanimitat s'acorda donar suport a la campanya de *Competències d'Educació ja* (proposta presentada pels regidors del PSM).

* Ple del 2.5.89: Moció d'urgència per condemnar l'atemptat al repetidor de TV3 (Proposta presentada pel PSM).

* Ple del 3.4.90: Moció sobre el cessament del Sr. Josep Melià com a assessor de l'Ajuntament. Moció per debatre les declaracions fetes pel Sr. Moll (presentada pels partits PP, UM i PSM, que formen l'oposició).

* Sessió extraordinària i urgent, dia

25.5.90: Recurs d'alçada contra l'autorització dels serveis temporals de la platja de Sa Coma a REDO SA (presentada pels regidors del PSM).

* Ple del 7.8.90: El PSM demana que, després de quatre mesos sense sessions ordinàries, l'equip de govern presenti més assumptes al ple. El PSM demana al batle sobre els temes que li preocupen: Centres de Salut, torrent, Normes Subsidiàries, expedients de demolició, 2ª fase de la urbanització de Sa Coma i el recurs de la concessió de la platja a REDO SA.

En aqueix mateix ple, el PSM pre-

senta dues mocions: la primera sobre la utilització del paper reciclat a les institucions i delegacions de govern; i la segona sobre l'ajuda al Tercer Món. S'acorda destinar-hi 100.000 ptes. aquest any.

* Ple del 13.9.90: El PSM demana que l'assistència sanitària sigui aquí, i que el Ple acordi que no s'anirà a Son Servera. Després de les discussions pertinents s'acordà sol·licitar la creació d'una nova plaça de metge i una d'ATS, d'acord amb els criteris territorials i de població. I també s'acordà comunicar-ho a la conselleria de Sanitat i Seguretat Social i a l'Institut Nacional de la Salut, als efectes que pertocui.

* Ple del 2.10.90: El PSM demana una votació per reprovar el batle, perquè temes tan importants com són sanitat, cultura, educació i millora dels torrents han de menester que una persona se'n cuidi personalment de cada un.

* Ple del 4.12.90: El PSM es queixa al batle perquè s'ha llevat de l'ordre del dia l'aprovament de les Normes Subsidiàries. També demana: *Per què s'obren expedients de disciplina urbanística si després no s'acaben?* Aiximateix afirma que la normalització lingüística retrocedeix a marxes forçades: ha sortit un ban en castellà i el Centre d'Adults fa els cartells en castellà; demana que s'apliqui el reglament de normalització també a la policia.

* Ple del 8.1.91: Els regidors del PSM presenten dues mocions: Moció de reprovació del batle i moció sobre les declaracions del conseller de Sanitat i Seguretat Social.

A més de deixar les gestions fetes per a aconseguir un menjador per a la Tercera Edat, gestions que vo va dur endavant la comissió de govern, quan ja estava tot confirmat.

Hi ha que dir també que el PSM sempre presentava pesseta per pesseta les despeses de les festes, cosa molt agraïda públicament per l'oposició, i que després de nou mesos de les darreres festes encara vui no se sap el què costaren.

Això només pretén esser una petita mostra d'algunes de les intervencions fetes pel grup del PSM a l'Ajuntament. En totes hi hem posat l'interès i l'esforç per aconseguir el millor per als ciutadans d'aquest municipi.

Sant llorenç, 19 d'abril de 1991

Andreu i Toni
Regidors del PSM

Al poble de Sant Llorenç

Sempre he estat del parer, perquè així ho crec, que tots hem de contribuir en la mesura de les nostres possibilitats a millorar el nostre poble.

Per això ja fa vuit anys que vaig encapçalar un grup de joves que, amb il·lusió i ganes de fer feina, es presentaren a les eleccions.

Avui crec sincerament que amb la meua trajectòria personal, juntament amb l'experiència i coneixements adquirits durant aquests anys de feina dins l'Ajuntament -i més ara, en aquest temps de rebaixes, de consensos, de desil·lusions- puc aportar encara molt a la gestió del pròxim Consistori.

Estic convençut que les opinions i la feina feta al llarg d'aquests vuit anys no ha estat en va.

Es clar que la nostra representació no ha estat tan ampla com jo hagués volgut, però tampoc no ha estat tan magra com altres diuen i creuen.

Crec, n'estic segur, que podem fer avançar el poble amb un programa de feina, amb dedicació i, sobretot, pardaunt la degradació que sofreix darrerament la política, amb honestedat.

Com a batle o com a regidor, amb la vostra confiança i la vostra ajuda, m'agradaria canviar la imatge que tenim de l'Ajuntament.

Vull defensar els interessos de tots

amb una gestió eficaç i justa que doni solució a tots els problemes que ens anirem trobant.

M'agradaria que Sant Llorenç fos un poble viu, amb totes les seves necessitats cobertes. Per això i perquè crec que és possible us vull transmetre un missatge d'esperança: hem de recobrar la il·lusió, ens hem d'engrescar tots i especialment els joves, ja que d'ells és el futur d'aquest poble.

M'agradaria també que em féssiu arribar les vostres suggerències, que sens dubte ens ajudaran a fer un poble millor.

Per la meua part miraré de fer-ho tan bé com pugui, sempre en benefici del poble, que ben segur tots estimam.

Per això m'atreveixo a demanar-vos la vostra confiança i el vostre suport per poder fer un Sant Llorenç molt millor del que tenim.

Antoni Sansó Cuc

Gloses

En parlar d'anar a votar,
tot és farina i blat,
i, llavò, quan han votat
i volen manllevar blat,
sols no els ho volen deixar.

Es tort Mates se pensava
que el farien regidor,
i el feren escurador
de secretres de la Sala.

Na Pasquala cerca vots
amb sa Beata Melindra,
na Llagosta i na Casinta:
vaja quins quatre endiots!

Peixet de la terra, vos vui avisar:
en 'ver de votar no doneu es vot,
que és molt perillós: alguns pescadors
amb quatre gambetes vos cerquen gafar.

Regalista, regalista,
regalista, regalè't.
Ja fa estona que conec
ses mates que fan llenrisca.

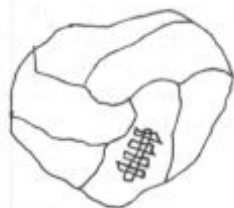
Amb sa mai prou alabada col·laboració d'en Ramon d'es Forn hem aconseguit que Sant Llorenç sigui un d'es pobles amb més llistes *per càpita* de tot s'estat espanyol, i també podem pressumir de ser un d'es que en tenen més per quilòmetre quadrat. Poden pegar es bots que vulguin es serverins. Potser que mos guanyin a tenir es metges i ses escoles, però a llistes sempre els anam un parell de passes davant. I si hi ha tanta gent que vol fer feina p'es poble i tanmateix no poden entrar tots, ¿no trobau que els podríem donar una falç perhom i que se posassin a eixermar ses voreres d'es camins, que amb tant de fonoll i olivardes no hi qui hi vegui?

I si s'estimen més una aixada per entrecavar es jardins tampoc no mos barallarem...

Si sou tan triats que amb totes ses candidatures que se presenten a ses eleccions municipals encara no n'hi ha cap que vos acabi d'agradar, na Rita i jo estaríem disposats a sacrificar-mos p'es poble i mirarfem si mos feien un raconet a ses urnes.

Si entram vos prometem que no hi haurà pus gelades p'es maig, que en s'hivern plourà quan toca, però sense abusar, que ses conilles aniran de mascle, que ets empelts aferraran, que en s'estiu farà fresqueta... i tot lo que mos passi per s'escudeller, que ja se sap que a s'hora de prometre no hi emporta mirar gaire prim.

Així que ja ho sabeu, si no vos fiau de lo que diguin aquests 112 llorencins que fan compres arreglar es poble, **VOTAU NA RITA!**

En Biel Figó va publicar que si no se presentava a ses eleccions era en bé d'es poble, perquè trobava que hi havia massa llistes i Sant Llorenç no s'ho mereixia.

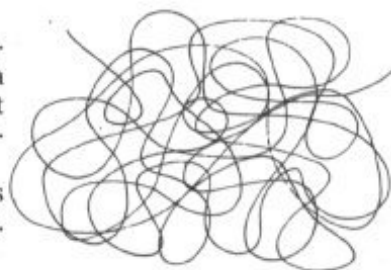
Sa veritat és que no crec que ningú li pugui fer plet, perquè és seus diran que sa raó li vessa per damunt es cap de tanta que en té, que de vuit llistes en sobren sa meitat per un poblet com es nostros; i es contraris també hi toquen estar d'acord si ho enfoquen des d'es punt de vista que és un bé per Sant Llorenç que ell no entri a s'Ajuntament.

¿Ho veis com si un homo sap xerrar pot tenir content tothom?

Jo, allots, què voleu que vos digui?, de cada vegada estic més **embullat**.

Ara resulta que es qui formaven es nucli principal d'es PP s'han passat an es pelegrins-regionalistes de s'UIM; es regionalistes de s'UM han agafat es maneig d'es PP, amb sa col·laboració d'un del CDS; es capdavaners d'es PSOE se n'han anat, uns a sa comunitat de béns de CB -que també és encapçalada per s'ex diringent del CDS-, i ets altres a revifar es foc d'es nacionalisme carrioner.

Si n'hi ha cap que em vengui dient que es seu partit és es millor i que representa unes sigles serioses, l'enviaré a porgar fum, a filar estopa, a tallar vent o a prendre p'es sac. Que trii, ara que estam en temps d'eleccions!

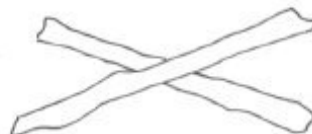

En Miquel Falera, que ja se sap que és més puta que ses genetes -tot sia dit amb so més bon sentit de sa paraula-, ja que ses altures autonòmiques li han girat s'esquena s'ha aferrat a ses altures celestials, i, seguint ses passes d'es seu capdavanter Tolo Güell, ha organitzat un acte an es Santuari de Cura, mentres que sa seva dona ha partit escapada cap a Lourdes a cercar aigua beneïda.

D'aquesta manera per ventura podrà arreplegar una mica de s'esperit de Ramon Llull, i sinó, sempre és a temps de demanar algun miraclet a la Mare de Déu.

I es que per guanyar *Sa Mare de Totes ses Eleccions* no poden dormir a sa palla!

Si en aquests quatre anys que vénen no aproven ses Normes Subsidiàries, o no acaben de canalizar ses aigües, o no fan una Casa de Cultura que funcioni així com es déus manen, o no arreglen sa plaça d'es Pou Vell, o no lleven sa grua de Corea, o no fan un parc en es poble, que de més verdes n'han madurat, no els scré pus amic!

I, com sempre, alcem sa copa i brindem perquè en Tomeu Carbó pugui tornar ser es batle; perquè en Mateu Gostí dugui es PP en es lloc que li pertoca, que no és altre que sa batlia de Sant Llorenç; perquè na Jerònia sigui sa primera batlesa de Sant Llorenç i pugui fer una bona feina; perquè n'Antoni Cuc mantengui es resultats de s'altra vegada i demostrí que tampoc no ho ha fet tan malament; perquè en Tomeu Bovet aconsegueixi es seu màxim objectiu: esser es batle; perquè en Miquel Falera faci veure an en Cañellas que es poble li fa costat i que s'han equivocat de dalt a baix; perquè en Mateu de Son Carrió pugui continuar posant es seu poble a nivell europeu; i, en fi, perquè en Ramon d'es Forn aconsegueixi entrar.

(Tatxau lo que no vos interessi).

Josep Cortès

Abril

Dia 1: sant Valeri

Fou pastor des que tot just caminava, i d'ací que els rabadans el venerassin i tenguessin per patró. Com que no sabia lletra, s'enginyà a apuntar-se coses que li convenia saber fent talls i osques amb el ganivet damunt el gaiato, i així va inventar com una mena d'alfabet de ratlles i signes que ha perdurat fins ara entre pastors per apuntar-se damunt del bastó el nombre de caps de ramat, com també altres signes, sobretot de caràcter calendàric.

Dia 2: santa Maria Egipcíaca

Les dones de vida lliure la tenien per patrona, i també era venerada pels gitanos, perquè, segons tradició, era d'aquesta raça. Els gitanos tenen igualment per patró a sant Manuel, un sant que, segons diuen, era gitano i molt *esculat* o pla del darrera, condició física que caracteritza els gitanos; d'ací que la majoria es diuin Manuel.

Dia 9: santa Casilda

La tradició diu que era filla d'un maginat posseïdor d'un gran nombre d'esclaus, i, en descobrir-se que era cristiana fou sotmesa a martiri. Amb un ferro roent li van cremar les parts, d'ací que sigui tenguda per advocada contra els fluxos de sang, el mal de la matriu i les dolences femenines en general.

Hom creu que el dia d'avui va ressuscitar Nostre Senyor i que els qui neixen en aquest dia tenen certa propensió a ressuscitar.

Dia 12: sant Juli

Segons conta la llegenda aquest sant era fill de família noble i distingida i vivia enmig d'un luxe i una opulència exageradíssims. Déu el volgué confondre i li féu obrir els ulls a la humilitat i a la modèstia; avergonyit del que fins aleshores havia fet, va voler rebaixar-se fins al grau màxim dins de la societat, i es dedicà a treure la comuna de les cases, pagant-la molt bé perquè la gent no rebutjés donar-la-hi, i ell la regalava als pagesos per tal que amb ella poguessin augmentar els fruits de la terra. Ell fou el qui va descobrir la utilització dels excrements per a adob de les terres i el qui va establir el negoci de guardaemprius, i per això el tenen per patró les gents d'aquest ofici.

Dia 13: sant Joan de Valclara

De molt jovenet, un dia que una puça el picava i mortificava amb molta insistència, la va matar, però de seguida va penedir-se de la seva acció, tant per no haver sabut suportar degudament la prova de paciència que el cel li enviava, com per haver destruït una obra del diví Creador. Per purgar aquell pecat, va imposar-se estreta penitència de pa i aigua durant set anys i es deixuplinava set vegades cada dia.

Dia 14: sant Elm

Sembla que no ha existit. Als països mediterranis veneren sant Erasme, o Erm, que per evolucions més religioses que filològiques ha incorporat la "t" del sant i ha convertit la "r" en "l" fins a esdevenir Telm.

Sant Erasme, en certa ocasió que es trobava a l'Àsia, tenia necessitat d'anar a Itàlia i, com que no disposava de cap embarcació, hi va anar a peu, per damunt de l'aigua. Aquest prodigi féu que la gent de mar l'escollissin per patró.

Dia 14: santa Biduïna

Havia estat tintorera. Per do diví sucava les robes que volia tenyir dins d'un cossi d'aigua clara i les treia del color que li convenia. Amb una mateixa aigua tenyia d'una gran varietat de colors milers de peces de roba. Els tintorers l'havien venerada per patrona.

Dia 16

La pagesia de la terra plana des del dia d'avui comença a fer la migdiada, puix que fins ara el dia encara era massa curt i calia aprofitar les hores de claror. Per tal de fer saber als pagesos l'hora de tornar a la tasca tocaven la *campana de la son*, a una hora que varia segons els indrets i egons els mesos.

Dia 20: santa Mariana Vilalba

Havia estat passamanera i cordonera. Per efecte del seu do divinal feia cordons sense roda, ni fil ni cap altra eina ni material. Li bastava moure els dits per produir tant de cordó com desitjava, del gruix, llargada i color que més li convenien.

Dia 25: sant Marc

El gremi dels mestres sabaters, sota

l'advocació de sant Marc, és el més antic de casa nostra, i qui sap si d'arreu. Les seves primeres ordinacions daten de l'any 1209, és a dir, d'uns quants anys abans que les del gremi de sabaters de París, que passa per esser el més antic de tot Europa.

A Mallorca s'assegura que si es mengen caragols el dia de Sant Marc hom restarà protegit per tot l'any del dolor.

Dia 27: sant Toribi de Mogravejo

L'invoquen les parteres perquè els ajudi a tenir una hora ben petita. També el reclamen els cecs, els coixos, els manxols i, en general, la gent tollida i esguerrada.

Dia 28: sant Vidal

Hom l'invoça contra la impotència i la incapacitat sexual. També és advocat per a tot mal de contagi i per a les epidèmies.

Dia 30

Hom creu que el dia d'avui marca el límit màxim que pot trigar a venir el cucut; que l'any que no se l'ha sentit cantar la diada d'avui, ja no vendrà, i que la seva absència assenyala la fi del món; puix que, segons la llegenda, a aquest ocell, en esser creat, Déu li va donar el cant més bonic i més graciós de totes les aus, i en donar-lo per llest, Déu li va preguntar si estava content del seu do. El cucut, en to burlata, li va respondre: *cucuuuuu!* Nostre Senyor va indignar-se del mal comportament de l'ocell i el va condemnar a no poder dir mai més altra cosa, i alhora, el va castigar a desaparèixer abans de l'acabament del món, i per això un any abans es moriran tots els de la seva espècie.

Dia 30: sant Pelegrí

Es molt venerat arreu de casa nostra. Hom l'invoça per al mal de cames, per a les nafres i per al dolor en general i molt especialment per a les nafres produïdes en pobres malalts que han de passar molt de temps al llit.

Les dones que desitjaven dominar i suplantar el seu marit reclamaven l'ajut de sant Pelegrí perquè les ajudàs a posar-se les calces, com vulgarment es diu.

Del Costumari Català
de Joan Amades

...per estar més a prop de tots.

A la nostra comunitat el Govern Balear ha obert un camí per estar més a prop de tots. Hem aportat solucions per a un millor servei d'ajuda al ciutadà, que faci costat a les víctimes i pugui proveir d'informació tant als joves com a qualsevol persona que pugui necessitar-la.

El Govern Balear juga fort per l'avanç tecnològic i l'aplica en la creació de centres informàtics que ajudin a agilitar els processos administratius.

Contribuïm a conèixer millor la realitat de les nostres Illes i enriqueim les fonts d'informació estadístiques.

GOVERN BALEAR

TOTS JUNTS FEIM CAMÍ!

Crònica d'un homenatge

Em passejava per la capital de la província (terme molt ben usat en el nostre cas, dissortadament) un dimecres, de capvespre. Em vaig topar amb una al·lotja que coneixia de no sé quan. Parlàrem, ens distraiguérem, arribàrem a l'horabaixa. Bé, adéu, me'n vaig. Te'n vas? Véns? On? A un homenatge. Sí!

Devers les vuit i mitja (encara feia claror perquè arriba l'estiu) travessàrem semàfors, passos de zebra, observàrem tothom. I el renou de cotxes que frissaven (sempre frissen, els cotxes, la gent ocupada: els negocis, els anuncis, els diaris. I la família, els fills -encara que ni tan sols es comuniquin-) ens acompanyava. Com el vent.

Arribàrem al lloc de reunió. El punt màgic de l'encontre. L'espai que ens contenia. I no em retregueu que la paraula precisa sigui "teatre". No ho és, tanmateix. L'actor s'enamora, i riu, i plora, i ens ho fa creure, i ho creim; i s'acaba l'espectacle, i anam a dormir. Però aquella habitació ampla es convertia en carrer, en finestra, en autobús, en camí de muntanya, o en banc davall un arbre.

Aquell qui rebia l'honor era amb nosaltres, ens parlava:

"Mallorca és un País increïble, situat a l'edat mitjana. Encara, tot allò que es creu que és pecat es fa d'amagat".

"S'hi lluita pel benestar, i, tanmateix, no és gens tranquil. Volen guanyar doblers, imiten, presumeixen, s'instaura un nou classisme".

"Les jerarquies socials, les lletres de canvi, l'església, tot destruït".

Digué poc dels nostres Països, o bé perquè tot ja estava prou clar, o bé perquè els assistents no sabien geografia.

No hi pogué haver col·loqui obert

amb ell, el poeta, perquè es va fondre. La seva veu quedà marcada a una cinta de cassette dia tres de juliol de 1980. Ara, només feia mesos que era mort, i, per ventura, ja reposava o batallava en "el Cel dels Llibres" (com digué un altre poeta). Però l'havíem sentit tan de prop, com si fos a l'altra sala.

Érem una trentena. Dues hores reunits, que parlàrem d'ell. L'erudit de la tribuna va anunciar la continuació de l'acte. Jaume Vidal Alcover, poeta.

I la veu del creador tornà a rajar, començant de bell nou. La sentírem així, punyent: escolta el dolor de cada dia, contempla que al teu voltant la gent plora, canta, somriu o estima. *"L'amor t'empar, l'amor t'acull i que ell et doni la vida i tant, que, quan la vida t'abandoni, encara et resti, i per sempre més, l'amor!"*. Na Núria Candela ens va regalar la paraula, l'herència de l'home: la lletra escrita prengué cos i sortí per la seva boca.

Ens va arribar ben endins, com calia. Adéu, adéu, fins demà.

La premsa castellana de Palma no en digué res, de l'acte -aquest heretge!-. Si no sabeu qui és, si no l'havíeu sentit anomenar mai, preocupau-vos-ne, ara. Ara ja sereu culpables de no conèixer-lo, i perdonau-me.

Aquesta crònica és el resum personalíssim del primer acte d'homenatge a Jaume Vidal i Alcover, organitzat per la Universitat de les Illes Balears, i que s'ha començat a celebrar avui mateix, dia vint-i-quatre d'abril de 1991, en la primera part (primavera-91)

Pere J. Santandreu Brunet

Objecció

La prestació social substitutòria

Una vegada declarat objector, com és normal, quedaràs exempt del servei militar, i et veuràs "obligat" a realitzar una prestació social substitutòria, consistent en activitats d'utilitat pública que no requereixin la utilització d'armes, ni suposin dependència de cap institució militar.

Els sectors on es poden desenvolupar aquests serveis o activitats són:

-Protecció Civil.

-Conservació del medi ambient i de la natura, i millora del medi rural.

-Serveis socials, en àmbits com protecció de menors, toxicomanies, minusvalies, tercera edat, infància, minories ètniques...

-Serveis sanitaris.

-Cooperació internacional.

-Altres activitats, obres o serveis que siguin d'interès general.

La prestació social es realitzarà preferentment en entitats depenents de l'Administració Pública, però també es podran realitzar en entitats no públiques que reuneixin les següents condicions:

-Que no tinguin finalitats lucratives.

-Que serveixin a l'interès general de la societat, i en especial als sectors més necessitats.

-Que no afavoreixin cap opció ideològica o religiosa concreta.

La duració del període d'activitat de la prestació social actualment està fixada en 18 mesos, que és l'extrem mínim que preveu la llei, almenys fins ara. Està prevista la reducció de la durada per tots aquells objectors majors de 28 anys.

Els objectors, durant el període d'activitat, realitzen tasques i funcions de tal manera que no incideixin negativament en el mercat laboral; és a dir, cap objector, en teoria, pot prendre el lloc de treball a ningú.

També durant aquest temps els objectors gaudeixen dels mateixos "drets" que tenen els soldats que estan en files; remuneració econòmica (mil i pico de pessetes mensuals), alimentació, sanitat, seguretat social, i el dret de reserva del lloc de feina que havien ocupat abans de la seva incorporació al període d'activitat de la prestació social.

L'organisme encarregat d'adscriure els objectors a una entitat concreta és l'Oficina per a la Prestació Social dels O. de C., i té en compte els interessos i capacitats dels objectors.

J.G.J.

Mn. Salvador Galmés

D'entrada vaig sentir un cert agraïment íntim envers en Josep, sempre atent i suggerent per tal de poder treure mensualment aquesta revista, per haver-me recordat que aquest mes, dia 25, es complia el quaranta aniversari de la mort de Mn. Salvador Galmés, i que era immillorable ocasió per treure'l a *Gent de la nostra gent*.

Però resultà com una caponada de gall. Just haver penjat el telèfon em vaig plantejar: Bé, i ara què? Què en puc dir de Mn. Galmés?

Parlar de la seva vertent intel·lectual resultaria atrevit i pedant. Mai no m'atreviria a *completar* el que els seus contemporanis o Josep Maria Llompart o Gabriel Janer Manila han publicat d'ell. I encara manco a les publicacions derivades de la tesi doctoral de Pere Roselló Bover o a les dels lul·listes.

Tampoc no puc recórrer al fàcil camí de la recordança o de les petjades infantils, car quan ell va morir jo solament tenia dos anys.

I la seva vertent personal?, el seu contacte amb la vila?...

Les opinions ens semblen una nebulosa mediatitzada per la seva fortor de caràcter, pel fet d'ésser *Es capellà Capirró*.

Amb tot això pens en la significança de les anècdotes que conta la gent. Una referida a la llengua. Ell sortia de missa, i just davant Sa Rectoria es topà amb unes al·lotes que portaven un ram de roses a l'església. *Bon dia tenga, don Salvador, què li pareix aquest ram de capullos? Que no troba que són guapos?* digué la més oberta; i ell respongué: *Sí que ho són hermoses, però encara ho serien més si les diguéssu poncelles!*

I una altra referida a la seva laboriositat. *Es capellà Capirró, saps què feia? Quan era vellet tenia una espècie de malaltia que feia que els múscles de les parpelles no tensassin la pell i així els ulls s'aclucaven sense voler. Per poder llegir o per dir missa s'aferrava, amb una tireta d'esparadrap, la parpella a la cella i així podia treballar.*

Laboriositat i amor potser són els dos paràmetres que marquen la seva existència. Laboriositat per estudiar i treballar. Amor a la terra, a la gent, a la llengua i a la personalitat de Ramon Llull i la seva significança.

I també pens en la vergonya que representa el fet que no m'adonés de la seva existència fins que vaig ésser mestre i feia escola a un poblet de migjorn, on una colla de capellans em possibilitaren el coneixement de la nostra llengua i cultura.

La sang em puja als polsos. I la indignació, no exempta de mala bava, vessa envers els meus mestres i professors que, absorts en *temes importants* permetessin que passàs tot l'ensenyament primari, i el batxillerat elemental, i el superior, i els estudis a l'escola Normal sense tenir notícies de l'existència de

l'il·lustre llorençí.

Certament, i es miri com es miri, resulta una majúscula vergonya.

Després vendria el Club Card i la seva potenciació: el póster psicodèlic en blanc i negre realitzat per en Josep a la paret del local social; la compra i relectura de les seves obres, el nom a la revista local, la dramatització amb teresetes de la *Flor de corritxola* a la plaça, i l'homenatge de l'any 74, que possibilità un redescobriments de la seva figura a nivell de tota l'illa.

L'altre dia, encara no fa gaire, ens co-

mentava el Dr. Gabriel Janer l'empenta que representà aquella Setmana Cultural de cara al redescobriment de Mn. Galmés. I així també ho reconeix Pere Rosselló a *L'obra de Salvador Galmés i Sanxo*. De llavors ençà s'han reeditat les seves obres, en Pere Rosselló ha enllestit una tesi doctoral... gairebé sols falta aquell monument a la carretera que ens recomanà Mn. Baltasar Coll i la restauració encara possible del Pou Vell.

Però, sens dubte, el millor homenatge personal que hom pot realitzar a nivell particular, és la lectura o relectura de les seves obres. Delcitar-se amb el seu llenguatge, plàstic, acurat i alhora assequible. Analitzar la vida rural que descriu i que reflexa l'existència, els rites i els costums de tots els llorencins que tenen més de cinquanta anys.

Guillem Pont

Gabriel Celaya

Gabriel Celaya, pseudònim de Rafael Gabriel Múgica Celaya va néixer a Hernani (Guipúscoa) l'any 1911. Cursà el batxillerat a Sant Sebastià i la carrera d'enginyer industrial a Madrid. La seva estada a la Residència d'Estudiants fou decisiva per a la seva formació. L'any 1935 publicà el seu primer llibre i poc després obtingué el Premi del Centenari Becquer. El 1946 coneix Amparo Gastón, la que seria la seva dona, i amb ella funda l'editorial de Poesia Nord, a la qual apareixen els seus primers llibres i les traduccions de Rimbaud, Rilke, Eluard i Blake. El 1956 es trasllada a Madrid per dedicar-se íntegrament a la literatura. La seva extensa bibliografia comprèn més de 85 llibres de poesia, narrativa, assaig i teatre. Ha obtingut, entre d'altres premis, el de la Crítica (1956), l'Internacional Libera Stampa, a Lugano, Suïssa i el també internacional Etna-Taormina (1968), a Itàlia.

El mes passat morí, i Flor de Card vol aprofitar l'avinentesa per recordar-lo publicant un dels seus poemes més coneguts: *La poesia es un arma cargada de futuro*.

LA POESIA ES UN ARMA CARGADA DE FUTURO

Cuando ya nada se espera personalmente exaltante,
mas se palpita y se sigue más acá de la conciencia,
fieramente existiendo, ciegamente afirmando,
como un pulso que golpea las tinieblas,

cuando se miran de frente
los vertiginosos ojos claros de la muerte,
se dicen las verdades:
la bárbaras, terribles, amorosas crueldades:

se dicen los poemas
que ensanchan los pulmones de cuantos, asfixiados,
piden ser, piden ritmo,
piden ley para aquello que sienten excesivo.

Con la velocidad del instinto,
con el rayo del prodigio,
como mágica evidencia, lo real se nos convierte
en lo idéntico a sí mismo.

Poesía para el pobre, poesía necesaria
como el pan de cada día,
como el aire que exigimos trece veces por minuto,
para ser, y en tanto somos, dar un sí que glorifica.

Porque vivimos a golpes, porque apenas si nos dejan
decir que somos quien somos,
nuestros cantares no pueden ser sin pecado un adorno.
Estamos tocando el fondo.

Maldigo la poesía concebida como un lujo
cultural por los neutrales
que, lavándose las manos, se desentienden y evaden.
Maldigo la poesía de quien no toma partido hasta mancharse.

Hago más las faltas. Siento en mí a cuantos sufren
y canto respirando.
Canto y canto, y cantando más allá de mis penas
personales, me ensancho.

Quisiera daros vida, provocar nuevos actos,
y calculo por eso con técnica que puedo.
Me siento un ingeniero del verso y un obrero
que trabaja con otros a España en sus aceros.

Tal es mi poesía: Poesía-herramienta
a la vez que latido de lo unánime y ciego.
Tal es, arma cargada de futuro expansivo,
con que te apunto al pecho.

No es una poesía gota a gota pensada.
No es un bello producto. No es un fruto perfecto.
Es algo como el aire que todos respiramos
y es el canto que espacia cuanto dentro llevamos.

Son palabras que todos repetimos sintiendo
como nuestras, y vuelan. Son más que lo mentado.
Son lo más necesario: lo que tiene nombre.
Son gritos en el cielo y, en la tierra, son actos.

Art

Joan Ramis

A altres números d'aquesta mateixa revista ja hem tengut l'oportunitat de parlar de Joan Ramis, que darrerament viu als Estats Units per millorar la seva formació artística, i també exposar la seva obra.

Dia 3 d'abril el diari *Ultima Hora*, a la secció d'art, va fer un escrit referent a l'obra de Joan Ramis, però des d'aquí voldríem corregir un error, sobretot pel que fa referència al "jove pintor mallorquí -de Manacor-" en lloc de dir de Sant Llorenç. Es veu que aquest corresponal no ho sabia prou bé.

Cal destacar la participació de l'obra de Joan Ramis al *The San Francisco Museum*, que a més a més ha estat seleccionada per a la propera fira internacional d'art de Chicago.

També volem destacar que ha estat entrevistat per la ràdio més important de parla hispana de Califòrnia i pel canal 44 de TV de Sant Francisco. Degut al seu gran èxit de participació a l'exposició, aquesta s'ha hagut de prolongar.

En aquests moments en Joan Ramis és un dels joves valors de més impacte dins la nova generació que presenta l'art contemporani.

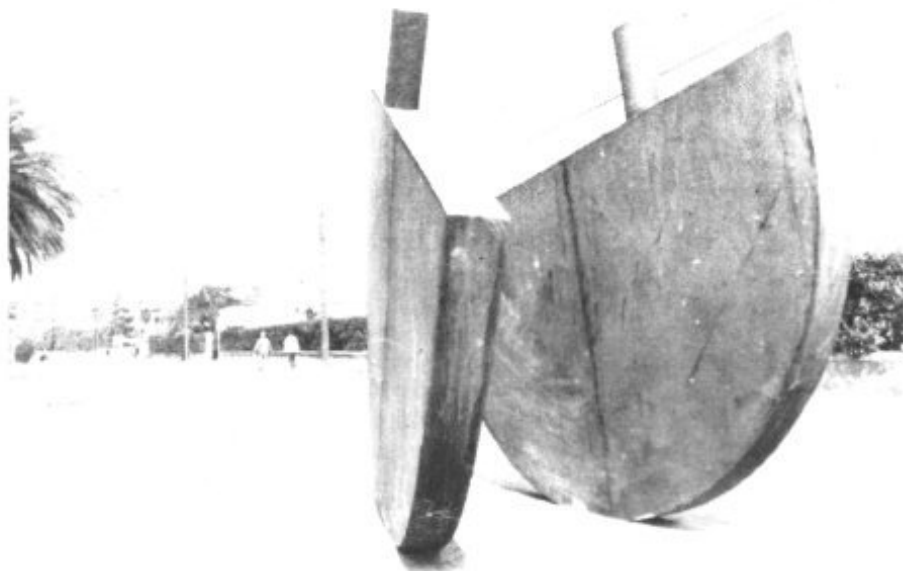
Pepe Dagnino

En pogut saber que en Pepe ja té bastant enllestides ses escultures pel passeig Colom de Cala Millor, prova d'això és que l'altre dia ja va esser col·locada la primera davant l'hotel Santa Maria. Es la primera escultura en tot el terme municipal de Sant Llorenç. Esperem que l'Ajuntament doni suport a aquestes obres d'art i que qualque dia també poguem gaudir de tenir-ne una dins el nucli urbà.

Tomeu Caldentey "Pinxo"

Un dels esdeveniments d'aquest mes ha estat que en Tomeu Pinxo ha participat en el *Concours Nationaux et Internationaux de Gastronomie Française*.

Acompanyat del Sr. Toni Pinya i del Sr. Joan Miquel Marroig, professors de l'escola; d'un professional del món gastronòmic, en Joan Romero, del restaurant Xoriguer; i d'un company seu que concursaria com a barman, partí cap a

França el dia 10 d'abril, dimecres.

Dijous s'ambientaren, es relaxaren i es concentraren dins la vila del nord de França de Le Tonquet, situada a tres-cents quilòmetres de París. Divendres, a les 7.30 del matí, començà el concurs. Tothom havia de presentar un plat que tengués per base piteres de pollastre.

En Tomeu presentà: Rodets de pitera de pollastre, farcits amb cuscussó, amb una salsa d'ametles. Degué esser mel.

El concurs durà quatre hores i tots els participants demostraren que posseïen un gran nivell.

Dissabte es va fer la *Gala des Toques Blanches*, on es donaren els premis i se saberen els guanyadors. Els tres primers llocs foren per a dos francesos i un italià. Els altres concursants reberen un trofeu i un diploma. El barman de l'institut d'en Tomeu, el Juníper Serra, quedà en tercer lloc.

Apart de les activitats gastronòmiques feren un parell d'excursions, es passejaren i fins i tot anaren a fer voltes en una avioneta.

Malgrat això ens diu en Tomeu que no ens hem d'enganar, que la cuina francesa no és tant com ens la pinten. Hauríem d'aprendre a respectar molt més la nostra cuina, a apreciar-la i a considerar molt més la nostra cultura del que ho feim.

Guillem Nadal

Aquesta vegada és notícia, no per una exposició, sinó perquè a començaments del mes d'abril va partir cap a Berlín on hi residirà durant tres mesos. El seu

marxant ha volgut que fessin un intercanvi amb un altre pintor i s'han deixat els tallers. Aquest senyor, que viu al seu taller de Son Servera, tindrà l'oportunitat d'observar els diferents colors que li pot proporcionar la terra mallorquina, i en Guillem tindrà l'oportunitat de viure i treballar dins un Berlín, tan posat a la realitat mallorquina.

Aprofitam aquestes retxes per desitjar el millor a aquests dos pintors i que l'estada els sigui profitosa. Sort!

Llibre

Dia 19 d'abril, dins el marc incomparable del castell/hotel dels Hams de Portocristo, es féu la presentació del tercer llibre *Així és Manacor*, editat pel departament de Política Lingüística de l'Ajuntament de Manacor. Aquest tercer llibre duu per títol *El col·legi municipal Ramon Llull i l'ensenyament mitjà*. Hem pogut saber que dins els més de trenta col·laboradors que han fet possible que aquest llibre es publicàs hi ha dos llorencins que hi han fet feina. Són en Josep Cortès i en Guillem Pont.

Encara que només hagin estat dos els qui han col·laborat en l'edició d'aquest llibre, sabem que hi ha hagut molts de llorencins que han passat per aquest centre escolar: quasi tota la gent que va cursar el batxillerat els anys seixanta ho féu en aquest centre.

Enhorabona i per molts d'anys als qui hi han col·laborat i a tots els alumnes que passaren pel Ramon Llull.

Música

El dia de Pàsqua la nostra banda de música ens va oferir un concert en el cine Rigal. Era la primera vegada que s'hi feia i tothom va quedar satisfet de la bona acústica que hi ha en el local.

El concert començà amb un pasdoble, *Agárrate saxo*, molt alegre i que va agradar molt. Després, l'obertura d'una obra de Wagner, *Thannhauser*, idealment expressiva. L'obra tan coneguda *La leyenda del beso* fou molt aplaudida. Dins la segona part, la simfonia *Rojales* va esser l'obra on es va veure el canvi que ha fet la banda en poc temps, ja que l'havien tocada el primer any que hi havia el nou director, Francesc Sapiña.

Després interpretaren una suite, *acua-relas campesinas*, i tot d'una després l'obertura *Man of many parts*, una obra americana que sempre et sorprèn per la falta d'una melodia tan pronunciada com la de les obres anteriors, i amb una gran sonoritat. I per acabar l'himne a Sant Llorenç, que poc a poc serà après pels llorencins.

Un concert molt treballat per part dels músics i, el més agradable i important, que hagi estat del gust dels oients. La banda de música va quedar molt satisfeta pel nombrós públic que hi va assistir i espera que de cada dia agradi més la seva música.

*****

Amb motiu d'un intercanvi musical amb la banda de música de Paiporta, els

músics llorencins es varen desplaçar a terres valencianes a començaments del mes d'abril.

La majoria partiren dimecres, encara que per motius laborals n'hi va haver que s'hi desplaçaren dijous i divendres, i tornaren el diumenge. Els més petits de la banda s'allotjaren a les cases particulars dels músics valencians, i els més grans anaren a un hotel del centre de la capital. Aquest intercanvi seguirà la primera setmana d'agost amb la visita dels músics valencians a Sant Llorenç.

Volem destacar d'aquesta estada a terres veïnes l'amabilitat dels seus habitants, i també el recorregut que ens varen preparar per conèixer aquelles terres. Visitarem el Parc de Gullivert, el Palau de la Música i la ciutat natal del director de la nostra banda, Cullera.

pòstols i el vespre processó pels carrers de costum, amb la participació de les tres confraries amb els seus corresponents passos. El divendres es féu el davallament a l'església, i després la processó per uns carrers no acostumats.

El dissabte es va celebrar la vigília Pasqual, on es beneïren les aigües baptismals, i la setmana culminà amb la petita processó de l'encontre davant ca'n Ramir per llavors seguir fins a l'església, on va tenir lloc l'ofici solemne del dia de Pàsqua. Després la majoria de la gent berenaren de freixura, plat típic d'aquestes festes.

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Creu Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

Joieria Femenias

**l·listes de noces
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

Les dues bandes donaren un concert conjunt a Paiporta, precedit d'un passacarrers amb l'acompanyament de la Reina de la banda i les seves Musses.

En definitiva, tots contents i amb ganes de tornar-hi.

Setmana Santa

La manifestació més important d'aquest mes de març en l'àmbit religiós i cultural fou la commemoració de la Setmana Santa, que es concretitzà en la processó de l'encontre el dia de Pàsqua de Ressurrecció.

Els actes foren els de costum: ofici solemne amb lavatori dels peus als a-

COMPRAR BÉ ÉS

Consumir millor

El millor que et podem donar són aquests consells

7

CONSELLS PER CONSUMIR MILLOR.

- Coneix els teus drets, així podràs elegir la qualitat que mereixes en els productes i servicis.
- Defensar-te tu totsol és més difícil. Acudeix a les associacions de consumidors. En el teu propi interès.
- No dubtis a reclamar si creus que el producte que has comprat no compleix amb les condicions necessàries.
- Informa't bé en comprar, comprova els preus i estudia prèviament diverses alternatives a l'hora de decidir-te per una.
- Llegeix els contractes i negocia les condicions quan firmis una compra important.
- No compres productes que no estiguin degudament etiquetats.
- Acudeix a Direcció General de Consum, Oficines Municipals d'Informació al Consumidor i Associacions de Consum de les Illes Balears.

GOVERN BALEAR
Conselleria de Sanitat
i Seguretat Social

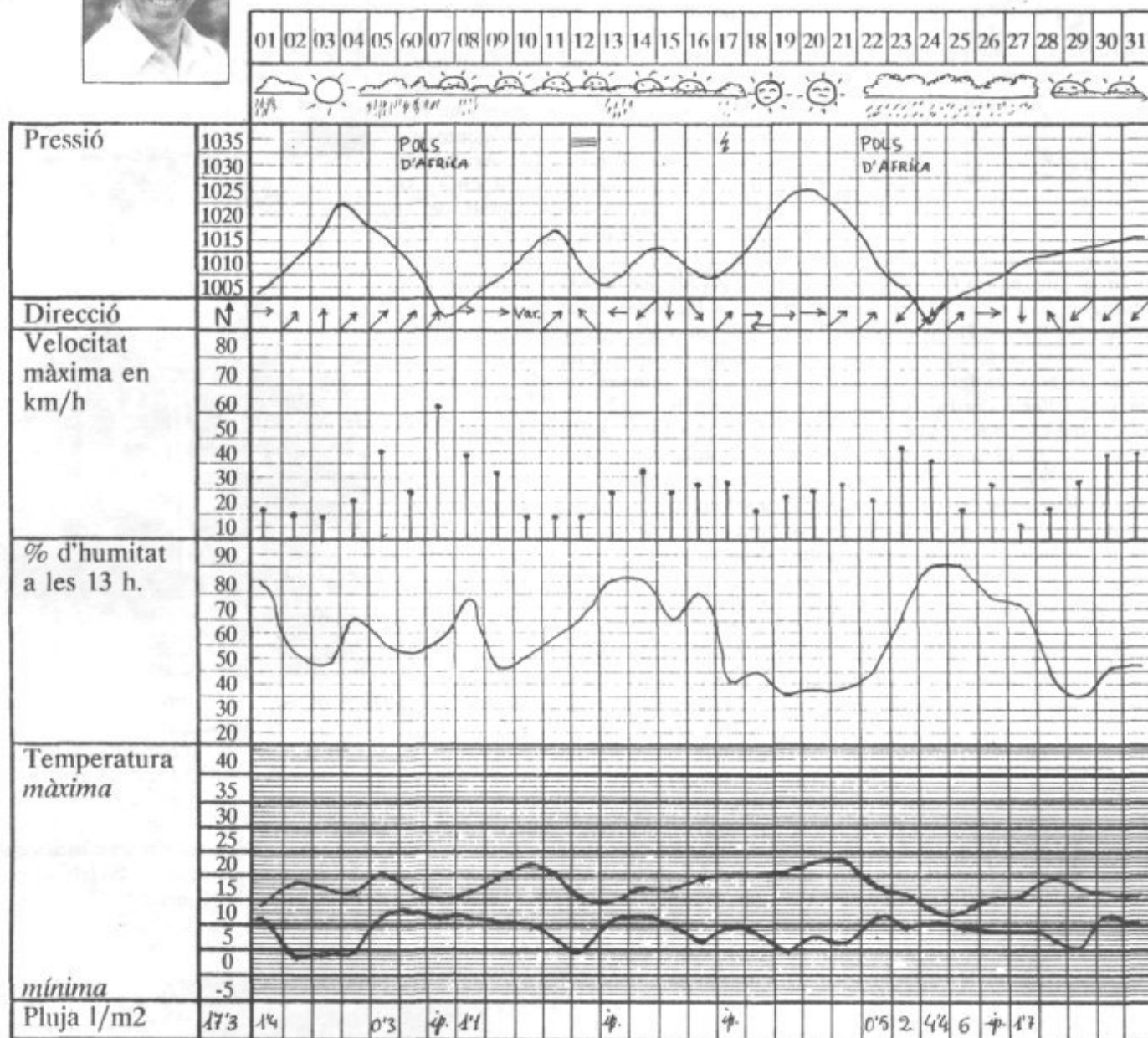

DIRECCIÓ GENERAL DE CONSUM

El temps de març

Flor de Card -25- (93)

RESUM COMPARATIU

	1990	1991			
Pluja	53'6	17'3	Dies de cel serè	10	6
Temperatura màxima	24'5	23'5	Dies de cel nuvolat	12	15
Temperatura mínima	2	3	Dies de cel cobert	8	10
Temperatura mitja	12'8	13			
Temperatura màxima mitja	-	17'6			
Temperatura mínima mitja	-	8'4			
Tempestes	1	1			
Granís	2	-			
Gelades	-	-			
Pols d'Àfrica	2	1			
Boires	-	1			
Vel. màx. del vent	56	63			

Estació de Ca'n Xesc

Jaume Santandreu Ordinas, de malnom *Jaume Cuixa*, va néixer a Sant Llorenç ara fa 58 anys. De jove va estudiar en es seminari de Requena, a València, i an es 24 anys va fer vots per entrar com a frare llec a s'ordre d'es dominics. Després d'estar un temps per Barcelona va venir a viure a Manacor durant dotze anys com a frare.

Però ses seves inquietuds no li permetien quedar més temps a un lloc on sa vida era massa fàcil i senzilla, se sentia massa senyor, per lo que va demanar a s'orde religiós per anar a Guatemala-selva. An es 35 anys partia cap allà i, juntament amb un altre dominic, s'instal·laren en es poblat de *Fray Bartolomé de las Casas*, situat en plena selva, on en Jaume se movia dins tots ets àmbits.

Per ses bones relacions amb so general Lucas, que va ser president de Guatemala fins l'any 82 -quan li pegaren un cop d'estat-, va aconseguir dur monitors a través de sa cooperativa Indecap per s'ensenyament d'oficis an ets indígenes. Entre aquestes monitors i tota sa població construïren una església i posaren en marxa sa construcció d'es poblat.

Per una altra banda aquesta cooperativa de l'església va muntar un dispensari i un forn, i es guany que tenien el destinaven a cobrir ses necessitats de sa població.

Quan en Jaume venia a Mallorca, una vegada a s'any, passava per molts de pobles i recollia aliments, medicaments, dobbers... per aquesta gent. Sa seva família mos comenta que quasi no podien xerrar amb ell de sa feinada que feia quan era per aquí. Prova d'això és que arribava a s'aeroport de buit i se'n tornava ben carregat.

Una vegada integrat dins aquesta població va rebre s'ordre de que es dominics havien de canviar de zona, ja que es convent havia de ser ocupat p'es del Sagrat Cor. El *hermano Bartolomé*, com li diuen per allà, se trobà davant una situació ben difícil: s'havia de decidir entre quedar a *Fray Bartolomé de las Casas* i sortir de frare o continuar dins

s'orde. Se veu que pesaren més es sentiments de tot lo que l'enrevoltava i va optar per abandonar ets hàbits.

Durant s'any que esperava sa dispensa del Papa va comprar un solar davant l'església per muntar un forn i un dispensari, amigtes amb dos indígenes que havia recollit de nins petits. Ara fa tres anys que va conseguir sa dispensa i se va casar amb na Chila Albino, de 27 anys, i ja tenen dos fills i n'esperen un altre.

Na Chila ha estat sa primera dona de sa població que se va casar amb vestit blanc de núvia. Es una allota senzilla que no havia sortit mai d'es poblat, i va anar per primera vegada a sa capital després de casada.

Sa família d'en Jaume mos contà lo emocionants que varen esser ses noces, i va demostrar que en Jaume és una persona molt apreciada per tothom. Aquell dia p'es carrers només se sentia: "*Hermano Pedro se casa!*", "*Hermano Pedro se casa!*". Hi varen comparèixer un milenar de persones per veure casar s'*hermano Pedro*.

Fray Bartolomé de las Casas és un poblet de 2000 habitants on sa vida és molt dura i ses comunicacions amb sos pobles d'es voltants molt deficientes. Coses que per noltros s'han convertit en necessitats, per sa gent d'aquell poble són uns luxes que només disposa una minoria. En tot es poble només hi ha un telèfon i vuit televisors.

En Jaume és un d'es que pertanyen a aquesta minoria, ja que disposa d'una casa construïda de pedres i bloquets fins a sa meitat -la resta és de fusta-, un te-

levisor, un negoci propi de forner, un camió i una farmàcia.

Es per totes aquestes coses que en Jaume està considerat per sa gent d'allà com una de ses persones més importants i riques d'es poblat. Segurament fou degut a aquestes circumstàncies que va ser amenaçat de mort. Es fets succeïren de sa següent manera:

Diumenge, dia 7 d'abril, de matí, en Jaume i sa seva dona trobaren un escrit

davall sa porta on li comunicaven que li donaven 24 hores per dipositar 60.000 quetzals (unes 900.000 ptes. aproximadament) damunt sa tomba d'un general que havien mort en un atemptat. Si no ho feien anirien matant es membres de sa seva família d'un en un.

Lo primer que va fer va ser demanar consell a un amic capellà, i després presentar sa carta a un militar, ja que es que patrullen per dins es poble no són policies, sinó militars, denunciant es fet. Ells dos li aconsellaren que fugís cap a Coban mentre se'n cuidarien d'avriguar es cas. Segurament aquesta amenaça era per motius econòmics, no polítics.

Es mateix diumenge vespre va telefonar, molt nerviós, an es seu germà Andreu, que viu a Son Carrió, per contar-li es fets, i tot va quedar pendent d'una pròxima cridada. Sa situació, durant aquest temps, va ser molt tensa per sa família i tots estaven pendents d'es telèfon. Sa d'aquí va donar totes ses passes pertinents per ajudar-li a sortir d'aquesta situació, tant econòmicament com a nivell de contactes amb sos organismes competents: policia judicial, Ministeri d'Afers Exteriors...

Dimarts, dia 9 d'abril, va cridar per informar an es familiars sobre sa seva decisió de tornar an es seu poble. Es seu cunyat, en Bernat Busco, li va oferir un pis, feina i ajuda per si volia venir a estar aquí, però ha pesat més s'encant d'aquest petit poblet situat dins sa selva de Guatemala i es fet de poder seguir amb so seu propi negoci.

Caterina Roig i Aina Simonet

Intercanvi de bandes de música

La idea surt a rel de l'anada del nostre director a València després de fer gestions amb la directiva d'aquella banda i consultar amb el seu director, amics i nascuts en el mateix poble. Ens exposà la seva idea, que no era altra que anar a fer un concert i un passacarrers conjuntament amb la seva banda, essent conscient de que el nivell de les bandes de la nostra illa és molt inferior al de les de València. Així, d'aquesta manera, no es notaria tant la diferència.

Però l'objectiu principal d'aquest intercanvi no era el concert, sinó la convivència dels jovenets de la nostra banda amb els de Paiporta per viure durant uns dies l'ambient musical d'allà i conèixer València i els seus voltants.

La sortida dels jovenets seria dimecres, dia 3 d'abril, amb el vaixell, i la resta sortiria amb l'avió el divendres de matí. El total del grup seria de 75 persones, ja que el nostre batle i la seva dona també en formarien part. La tornada, el diumenge vespre, en vaixell, per arribar a Sant Llorenç el dilluns a les 3 del capvespre.

El viatge dels nins va ser prou agradable, i l'acollida per part de la gent de Paiporta que els estava esperant, fou més grossa del que ens esperàvem.

Els nins s'allotjaren a cases de familiars dels músics i tot d'una s'integraren dins l'ambient d'aquell poble, llevat d'algun problema a l'hora d'hospedar-se

que quedà resolt en poc temps. La resta de l'expedició s'hostatjà a un hotel de València.

Els dies estaven programats. El dijous els joves visitaren les murades de Sagunt; el divendres, ja tots junts, anàrem al parc infantil; el capvespre, a les 6, tènem una recepció a l'Ajuntament però a darrera hora es va suspendre; a les 10.30 del vespre férem un assaig tots plegats que durà fins a les 2.30 de la matinada; el dissabte sortírem a les 10 en direcció a Cullera, on visitàrem l'ermita, per després baixar al poble i veure desfilar les dues bandes juvenils i el local on assaja la banda. El dinar fou a un restaurant de Cullera, juntament amb les bandes i els familiars dels músics. A les 7 del capvespre hi hagué una concentració al local social de la banda per anar desfilar tots plegats fins a la plaça Major, on donàrem el concert.

La primera part del concert la dirigí en Francesc Sapiña i la segona el seu director. En el descans hi hagué un intercanvi de plaques per part dels respectius presidents. Una vegada acabat ens desplaçàrem fins a l'escola, on sopàrem tots plegats.

El diumenge els grans agafaren dia lliure i els nins, el capvespre, tengueren una festa de comiat, durant la qual tengueren ocasió de provar els bunyols valencians i una bona xocolata.

A les 9 del vespre els grans ens desplaçàrem fins al moll i al poc temps arribaria la resta del grup, acompanyats pels familiars i els músics de Paiporta. Al final hi hagué besades per a tothom i llàgrimes d'emoció ben a voler.

Ha estat una experiència molt agradable i positiva, que esperam repetir en altres ocasions.

Només ens queda donar les gràcies a la directiva, familiars i a tot el poble de Paiporta en general, pel seu comportament durant l'estada de tots nosaltres al seu municipi.

La segona part d'aquest intercanvi la veurem realitzada amb la visita que ens faran a Sant Llorenç probablement en el mes d'agost.

Rafel Melis
President

1931, 14 d'abril

Com que dia 14 d'abril va fer 60 anys que va entrar la República, hem cregut que era una data prou oportuna com per fer una xerradeta amb l'amo en Nofre Socies, a fi de que ens explicàs com va viure Sant Llorenç aquell canvi tan significatiu. L'amo en Nofre va esser el batle del poble durant quatre anys i mig -del novembre de 1931 fins al març de 1936- i, com sempre, ens va atendre de molt bon gust.

Com recordau aquells dies?

Dia 12 d'abril, dos dies abans d'es canvi, havíem tengut eleccions municipals arreu de tot s'Estat. En aquell temps es Consistori llorençí també tenia onze regidors, com ara, però amb sa diferència de que n'hi havia set per Sant Llorenç i quatre per Son Carrió. Cada poble triava es seus i després, entre tots, feien es batle.

Abans de ses eleccions, com era s'ambient d'es poble?

No gaire bo. Es lliberals tenien sa part grossa durant sa dictadura d'en Primo de Rivera i es batle era en Joan de Ses Planes. Per fer-se propaganda va condonar es consum -que era s'impost més gros que se pagava- per tot un any i el va regalar an es poble.

N'Aznar, es darrer president monàrquic, va convocar eleccions municipals i noltros mos presentàrem com a lliberals i ets altres com a conservadors. Noltros treguérem sis regidors a Sant Llorenç i un a Son Carrió, mentres que es conservadors en tregueren un aquí i tres a Son Carrió. En total es lliberals tenguérem majoria per set a quatre.

Vos presentàreu com a republicans?

No. Llavonses no existien a Sant Llorenç. Va ser després de ses eleccions que mos tornàrem presentar com a republicans de centre.

O hi va tornar haver eleccions?

Sí. Digueren que no havien estat així com toca, les anul.laren i les tornaren convocar. Mos tornàrem presentar es mateixos i treguérem es mateixos resultats. S'única diferència és que mos havíem canviat es nom: es conservadors se digueren *Societat Republicana* i es lliberals *Republicans de Centre*.

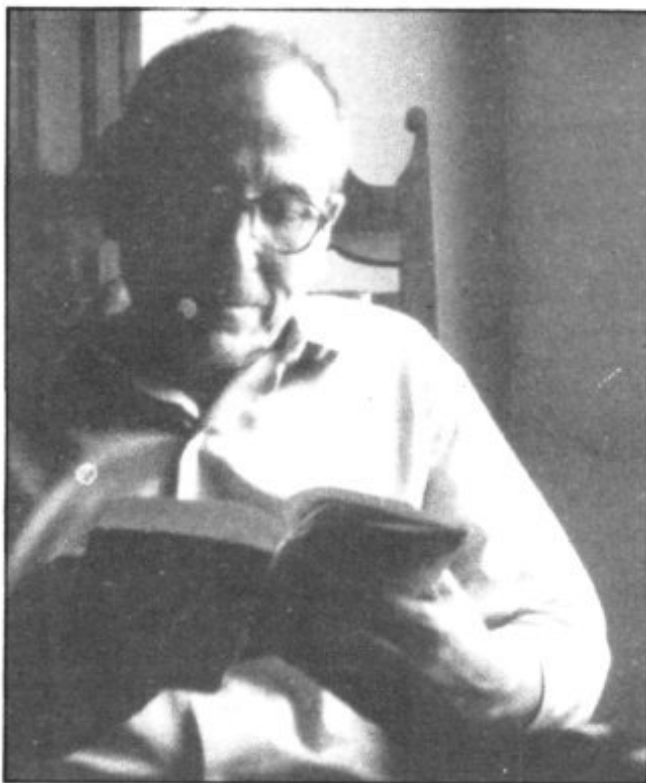
I dins sa vostra llista hi havia monàrquics?

Sí. Tots ho érem.

I llavonses vos féreu republicans?

Sí.

Hi havia gens d'ambient anti-monàrquic p'es poble?

L'amo en Nofre Socies, batle de Sant Llorenç durant gairebé tot el temps que la República va estar en pau.

Hi havia un grupet, però era tan petit que sols no ho paga parlar-ne.

I no se va presentar aquest grupet?

Alguns s'aficaren a sa llista d'es conservadors. Sa lluita era entre es lliberals i es conservadors.

Es canvi de sa monarquia a sa república va ser pacífic?

Sí, aquí no hi va haver gens de trull. Noltros treguérem majoria i pactàrem que en Joan de Ses Planes seria es batle, que ja ho era en temps de sa dictadura, però ell tenia un contracte amb s'Ajuntament per donar s'enllumenat an es poble i això era incompatible amb un càrrec públic. Se va estimar més quedar-se amb s'electricitat i va renunciar a sa batlia, de manera que el va succeir l'amo en Tomeu Capirró, fins que va tenir una mica de soscaire i també va renunciar. Tornàrem fer votacions i en Bernat Carbó, que era d'es conservadors, estava tan segur que sortiria elegit que quan llegia ses paperetes sempre deia es seu nom, maldament no hi estàs apuntat. Quan les revisàrem vàrem veure que havia dit mentides i que era jo es qui havia tengut més vots, i vaig sortir elegit.

Quin temps fóreu batle?

D'es novembre del 31 fins an es març del 36, que me destituïren.

I l'Església, com va veure es canvi de sa monarquia a sa república?

No gaire bé. Es Consistori, com a institució, va deixar d'assistir an ets actes religiosos.

I es jutjat?

Es jutjat va anar bé, perquè per primera vegada vàrem fer unes votacions per elegir es qui havia de fer de jutge.

I ses escoles, quin canvi feren?

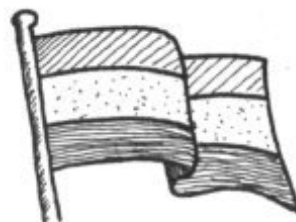
No en feren massa perquè en aquell temps estaven molt enterra, però compràrem es solar per fer-hi una escola, que és es mateix allà on estan ara. Un any destinàrem 4.000 ptes. a comprar material i mobiliari nou, i això que s'Ajuntament només tenia un pressupost de 40.000 pts. En es carrer Major, veïnat d'es cine Rigal, muntàrem una biblioteca per ses nines, que, per cert, es temps d'es moviment desaparegueren tots es llibres.

Quants d'empleats tenia s'Ajuntament en aquell temps?

Es secretari, un saig i quatre zeladors, dos a Sant Llorenç i dos a Son Carrió.

I aquí acabàrem sa xerrada. Moltes gràcies i fins a una altra.

Guillem Quina

Després de la primavera i de poder contemplar tots els arbres fruiters amb flors, paisatge agradable pel seu aroma, color i bellesa, aquests arbres es preparen per rebre el fruit. Moltes famílies d'aquest poble, dins el seu corral o al trast de prop de caseva, hi tenim qualque arbre que ens dona fruit. Volem dedicar aquest mes a parlar de les fruites: com i quan s'han de menjar, com cuinar-les, com aprofitar el seu suc, etc.

Definició

Dietètica: Propi de la dieta. Aplicació de la higiene a la prevenció de les malalties, principalment en el que es refereix a alimentació.

Consells sobre la fruita

* Menjar la fruita tota sola, és a dir, que no es mengi com a postres, perquè té un procés digestiu més curt que els aliments cuits i, a més, abans de digerir-se fermenten.

* Consumir les fruites dins la seva temporada, perquè és quan tenen el punt de maduració millor i per tant contenen totes les seves propietats, a més de ser més barates.

* Consumir productes de la pròpia regió on viu cadascú, perquè sempre existeix una relació directa entre allò que la terra produeix i els seus habi-

tants.

* Per altra banda, els mercats ens ofereixen tota una sèrie de fruites tropicals i exòtiques, ja pel seu color, la seva forma, el seu sabor... que ens impacten i fan que la nostra curiositat ens porti al seu consum. Però pensem que pel fet d'esser de fora no són millors que moltes de les nostres fruites. Caldria assaborir-les dins el seu marc geogràfic per veure en l'estat en què nosaltres les rebem.

* Aquí teniu una relació de les fruites, classificades segons el seu grau d'acidesa:

Fruites semi-àcides: albercoc, cirera, figa, melicotó dolç, pera, poma dolça (golden), pruna dolça, fraules, "frambuesas".

Fruites àcides: pinya, llimona, taronja, melicotó àcid, poma àcida, pruna àcida, raïm àcid.

Fruites dolces: plàtan, dàtil, figues seques, panses, raïm moscatell i albercocs i melicotons secs.

El meló no entra en cap d'aquestes categories, no combina amb cap aliment. S'ha de menjar totsol, sinó és indigest.

Es poden mesclar les fruites àcides i semi-àcides, però és millor menjar les que pertanyen a una mateixa categoria.

Recepta

Aquí us presentam la recepta d'una beguda que ens pot servir molt bé a l'hora de preparar un buffet. Es una solució per no haver de tenir tanta varietat de begudes.

Kaipirinya

Ingredients:

- * Una botella de rom blanc (per exemple, Bacardí)
- * El suc de 2 kg de llimones
- * 2 kg de llimones
- * 1 kg de sucre
- * Gel

Prepararem aquesta beguda unes quatre hores abans de servir-la. Mesclarem lo primer de tot el sucre amb els 2 kg de llimones tallades a trossets; després d'una hora hi afegirem el rom i el suc de les llimones, i en darrer lloc, unes 2 hores abans de servir-lo, hi posarem un paquet de glaçons (si volem rebaixar més el seu contingut d'alcohol també n'hi podem posar un altre).

Suggeriments

Vet-aquí tres suggeriments per fer les ensalades de fruites fresques:

- a) Rom *negrita* i unes gotes de *marrasquino*.
- b) Conyac, kirch i grossella.
- c) Apricot brandy i unes gotes de ginebra.

Combinació per al meló:

- a) Wodka i Royal Kit
- b) Ginebra i *marrasquino*
- c) Kirch i Apricot brandy.

Viatges Ultramillor

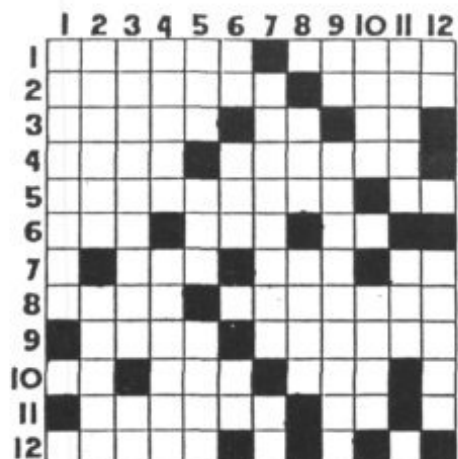
Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

MOTS CREUATS

Horizontals: 1.- Depressió en el fons del mar. Antiga forma de poesia religiosa lírica o dialogada. 2.- Petit instrument de vent de terra cuita, de forma ovoide, amb vuit forats que es tapen amb els dits. Juntar. 3.- Mamífers rosegadors. Gos. Símbol del tàntal. 4.- Al revés, és la mateixa definició del número tres, en singular. Xerrar. 5.- Digne d'esser delatat. Terminació verbal. 6.- Individu pertanyent a la raça que parlava la llengua de què són prolongaments les llengües anomenades indoeuropees. Article indefinit. Aliment. 7.- Cinc-cents. Semblant. Donar. Nom de lletra grega. 8.- Superior d'un monestir. Dit del que poda. 9.- En els quatre buits següents, vocals i consonants, però cap d'igual. Déu egipci. Violenta irritació contra algú. 10.- Terminació verbal. El començament d'una riada. Mossegada. Consonent. 11.- Acció de riure. Dues-centes. Vocal. 12.- La part del membre inferior que va des del genoll al peu. Símbol del sofre. Nom de lletra. Cinquanta.

Verticals: 1.- Túnel. Símbol del iode. Consonant. 2.- El qui guarda les oques. Pelussa que cobreix els botons de certs vegetals, serrell que tenen alguns arbres com l'alzina o el castanyer. 3.- Nombre de naixements en una població i en un temps determinat. Terminació verbal. 4.- Garbell d'espart o jonc que serveix per a porgar el gra a l'era. Aturar un moviment. 5.- Rínxol. Teixit de seda o cotó, de malla reixada, fet amb tres sèries de fils que fan successivament, un, d'ordit i dos de trama. Color morat clar. 6.- Al revés, pronom. Ben aprop l'un de l'altre. Símbol del fòsfor. Article. 7.- El qui dona l'última mà a una cosa. Campió. 8.- Cinquanta. Condiment. El primer home. 9.- Ocell. Malaltia crònica. Joc que es

juga amb daus i un cartó on hi ha dibuixades formant una espiral seixanta-tres cases numerades. 10.- Corromp o suborna algú amb diners o presents. La primera làmina circular de matèria plàstica per a l'enregistrament i la reproducció fonogràfica. 11.- Cada dia. Aprensió que hom té que li esdevengui algun mal. Consonant. 12.- Terminació verbal. Consonant. Encès d'ira.

Solucions

Horizontals: 1.- Fonera. Lauda. 2.- Ocarina. Unir. 3.- Rates. Ca. Ta. 4.- Atar. Rallar. 5.- Delatable. Ir. 6.- Ari. Una. Pa. 7.- D. Tal. Dar. Pi. 8.- Abat. Podador. 9.- Otul. Ra. Ira. 10.- Ir. Ria. Mos. D. 11.- Riella. CC. A. 12.- Garra. S. A. L.

Verticals: 1.- Foradada. I. G. 2.- Oca. ter. Borra. 3.- Natalitat. Ir. 4.- Erera. Aturar. 5.- Ris. Tul Lila. 6.- An. Ran. P. Al. 7.- Acabador. As. 8.- L. All. Adam. 9.- Au. Lepra. Oca. 10.- Unta. A. Disc. 11.- Diari. Por. L. 12.- Ar. R. Irada.

BROU DE LLETRES

Veiam si no sereu capaços de trobar es noms d'es candidats a batle a ses eleccions municipals.

A B C L J S O B E P P B
M I Q U E L V A Q U E R
A D E O R X T R S R B A
T H F S O I Z T A N A I
E G G P N H D O I A R L
U I K I I N D M D E T S
D J O J A O S E T S O O
O L S K M R T U O L M R
M M N A E Q X M E T E G
E N A O S P R E S I U I
N A S T Q B E S A N P U
G I I E U E C T F G O P
E U N N I T A R I H N U
O N O B D O E E J K T E
U M T R A M O N P O N T
R A N N N N A C O L M A
E T A R D I B D P Q N M

Demografia

NOCES

Jesús Mª Rupérez Polo i Maria Isabel Duran Sureda feren l'esclafit dia 6 a Sant Llorenç.

En Jaume Adrover Galmés i na Catalina Soler Caldentey es casaren dia 21 a Sant Llorenç.

Que tot els sigui enhorabona!

NAIXEMENTS

En Pablo Manuel Braun Wagner neix a Son Carrió dia 25 de març. Es fill d'en Heinrich i na Marion. Salut!

DEFUNCIONS

En Jaume Estelrich Sansó morí a Sant Llorenç el dia 7. Tenia 86 anys. Que el vegem en el Cel.

N'Antònia Mesquida Suárez, viuda, morí a Sant Llorenç dia 12 a l'edat de 91 anys. Al Cel sia.

N'Aina Fullana Jaume, viuda, morí a Sant Llorenç el dia 13 del mes passat. Tenia 79 anys. Descansi en pau.

N'Antoni Galmés Servera, viudo, morí dia 17 a Son Carrió. Tenia 74 anys. Que el vegem en el Cel.

Maria Galmés

Dolor

El pes de cent mil morts ens ofega el cor i ens indignem, ens angoixem, cridem, protestem, jutgem. Després aquest moment passa i la vida diària ens arrossega a la seva petitesa. Hem vist escenes horroroses, hem vist escenes asèptiques d'atacs de precisió. On comença l'horror? No comença un dia determinat, en un lloc determinat. Està en el pensament no matisat per l'amor. Està en el sentiment no matisat pel pensament. La guerra no acaba un dia determinat. Hi ha milers d'homes als quals s'ha fomentat l'agressivitat i el menyspreu vers altres essers humans. Es fomenta l'odi entre races, entre pobles. A casa, entre coixins, sentim menyspreu per tal o qual i desitgem que rebí una lliçó. Hi ha milers de tècnics, de científics, de psicòlegs que treballen directament per a la indústria de la mort, i el treball de moltes altres persones també l'aprofiten. No ens justifiquem amb arguments de psicòlegs, d'assessors d'imatge al servei de dubtosos senyors. La guerra la fem tots en un món injust, en el qual el nostre màxim motor és arribar a ser qualcú, encara que per aconseguir-ho haguem de tancar els ulls, encara que haguem de tancar una part de nosaltres mateixos. També nosaltres intentem aconseguir la nostra seguretat entrant a servir en la cort d'un gran senyor, esperant més o menys inconscientment que si es carreguen a qualcú no serà a nosaltres, que ja haurem aconseguit sortir del cercle fatal de víctimes.

Cent mil morts.

Reaccionem. Es el moment de fer qualche cosa, de no permetre que la nostra lluita diària acalli el dolor tràgic dels altres. Què podem fer? En primer lloc, pensar. Hem vist, literalment, una guerra. N'estem realment informats? La propaganda i les consignes han substituït en gran part la informació; la grandiloqüència ha substituït el raonament. Sabem que empreses de tal o qual país han fornit armes però, tenen realment nacionalitat les grans empreses, amb capitals mòbils inter-empreses i inter-nacions? Hem presenciat realment una lluita entre nacions? Una lluita entre el bé i el mal? Els dos bàndols així ho han presentat, els dos bàndols han volgut posar Déu, que és amor, del seu costat. Cent mil morts i la terra ferida. Hem vist una lluita per l'hegemonia mundial,

inclús espacial -un estat ha augmentat en el pressupost nacional les partides destinades a la guerra de les galàxies- a qualsevol preu, per part d'uns poderosos i obscurs interessos. Quantitats ingents de diners de tot el món, de totes les persones del món, han servit per engrair la maquinària de la mort, alhora que en feien més dependents les pròpies economies; quantitats ingents de diners s'han concentrat en un nombre reduït de mans, d'urpes que, amb l'ajut de tants de científics, enginyers, psicòlegs, mitjans de comunicació al seu servei, ens marquen la vida diària. Per aixecar la borsa han caigut milers de bombes, per recuperar l'economia s'han destruït dos països, que s'han convertit a la força en un mercat on invertir. Destrucció-construcció, contaminació-descontaminació, malalts-ajuts humanitaris. Asseguts tranquil·lament entre coixins sentim satisfacció de que els nostres estalvis no perillin. Què queden d'enfora els 100.000 morts!

Pensem. No deixem que el nostre cervell estigui constantment ocupat per idees i renous externs. No ofeguem els crits del nostre cor. No justifiquem a nivell col·lectiu una immoralitat que a nivell individual no admetríem mai. Comencem a canviar la nostra vida quotidiana en tot el que significa massa dependència. Afavorim la producció i el consum local. No ens irrite per un no-res. No malgastem la nostra indignació en petiteses. Sobre el nostre cor i ha massa morts.

Trencapinyons

Centre d'adults

Convocatòries extraordinàries per a l'obtenció del títol de certificat d'escolaritat.

El Director Provincial del MEC, don Andreu Crespí, ha iniciat una campanya adreçada a la població de les Illes Balears perquè es pugui preparar per tenir les titulacions necessàries en vistes a l'entrada en vigor de la llei de la Comunitat Europea sobre la lliure circulació de treballadors dins els països integrats en ella.

A tal efecte durant aquest trimestre es convoquen a Sant Llorenç dues convocatòries extraordinàries per obtenir el certificat d'escolaritat. El calendari és el següent:

1ª Convocatòria. Matrícula del 4 al 19 d'abril, amb l'examen el dia 26 a les 18.

2ª Convocatòria. Matrícula del 20 d'abril al 17 de maig. L'examen serà el 24 de maig a les 18 hores.

Els exercicis dels exàmens seran al Centre d'Adults de Sant Llorenç. Per rebre més informació podeu passar pel Centre o per l'Ajuntament.

Tal dia com avui

ARA FA 40 ANYS

* Que Salvador Galmés, després d'una llarga agonia i de restar gairebé cec, morí a la seva casa de Sant Llorenç. Era el dia 25 d'abril de 1951.

ARA FA 15 ANYS

* Que es va registrar a la vila el primer nom en català: Mercè Pujol.

ARA FA 10 ANYS

* Que en Ramon Lladó fou ordenat diaca a Lluc.

* Que es va fundar l'Associació de Pares d'Alumnes del col·legi Guillem Galmés. En Tomàs Bauzá en fou el primer president.

El tren

No record la data, però el descarrilament fou notícia local ben sonada, molts vam ésser els llorencins que pujàrem fins a S'Estació per veure la destrossa.

Era en la segona etapa del tren, la de les grosses locomotores de gasoil, i amb la qual em sent més lligat.

Temps enrera quedava l'aventura de la construcció de les vies, amb els jornals a duro pels jornalers llorencins que vivien una època de porsperitat.

I També el gloriós vint-i-un de juny de l'any vint-i-u, quan, per primera vegada, el xiulet alegrà l'aire de la vila. Un xiulet que, provinent d'una màquina grossa, negra, quasi infernal, alimentada amb carbó i aigua, arrossegava un enfilall de vagon amb bancs de llistons de fusta per als passatgers i uns altres amb le vores baixes per a les mercancies; xiulet que acompanyava i orientava els camperols que treballaven la terra.

I també, encara havia d'arribar l'època del tren que portava la màquina incorporada al vagó dels passatgers.

El tren representà una revolució en el Sant Llorenç d'ahir. La primera possibilitat de desplaçar-se "còmodament" i un

transport de mercancies relativament ràpid i barat.

I també la possibilitat d'un nou espai: un indret per esperar i xerrar. Unes edificacions singulars, característiques i que dissortadament avui es troben en situació desastrosa.

Don Joan Noguera -amb els seus coneixements i aficions, es *quefe*; en *Polít* i després en *Nofre Busco* que, amb litúrgia, tocaven la campaneta, giraven les agulles, feien senyes amb la bandera vermella o el llum o escometien la gent.

Però per a mi, el tren és, fonamental-

ment enyorança. El cor estret. Un sentiment de buidor i desesperança quan ho rabaixenc, et trobaves amb altres estudiants, uns quants soldats, i parties de bellnou per començar una setmana a Ciutat.

Invariablement, quan la màquina accelerava i començava el xup-a-xup, els ulls trists es dirigien envers l'ocre de les cases i en el pensament apareixien imatges de la família, a l'orella encara resonaven les paraules dels darrers consells i la sang empenyia amb força les parets dels capilars, tot recordant l'enclentida del sexe en aquella "reunió" que, amb cançons d'Adamo, havíem iniciat just després d'haver dinat per aprofitar el temps.

Al llarg del camí -Ciutat no arribava mai- vendrien els acudits, les confidències, les bromes, les cançons... però adesiara l'ocre de les cases reapareixia misteriosament.

Aguantaríem una altra setmana lluny d'aquesta terra i gent que estimam?

Guillem Pont

